

"גם לנשמה מגיע אוכל"

הלות לחסה חיזויס ואקטואליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת ויקרא שבת זכור חג הפורים שנת תשפ"ד

גיליון מוגדל מספר: 421

1. מדוע הכשירה התורה להביא לקרבנות רק מבהמות טהורות ולא מחיות טהורות כגון צבי ואייל?
2. האם אפשר להקריב קרבנות בזמן הזה?
3. איך אפשר לכבות אש שנדלקה ממכת ברק?
4. גדל כיהודי, ונדע לו לפתע שאמו נכריה שהתגיירה שלא כהלכה. מה הדבר הראשון שכדאי לו לעשות? הוכח מפרשת השבוע!
5. הלך לתומו ברחוב, ולבסוף התברר לו שליווה את המת האם קיים מצוות הלוויית המת? הוכח מפרשת השבוע!
6. הגונב כסף מתייר ויכול להחזיר לו את המעות בשבת, ואם לא יחזיר לו התייר יטוס בחזרה לביתו ולא יוכל להשיב לו, האם מותר לגנב להשיב את הכסף בשבת? הוכח מפרשת השבוע!
7. האם מותר לאורח ליטול מנה מחתונה שהשתתף בה ולהביאה לאשתו? הוכח מפרשת השבוע!
8. גנב וגולן שהחזירו את הגניבה בכפיית בית דין האם כשרים לעדות מיד שהחזירו את הגניבה?
9. המילה "פורים" - באיזה לשון ושפה היא?
10. מדוע נקרא פורים בלשון רבים על שם הגורל הרי היה רק גורל אחד?
11. איך יכול להיות שפורים יותר גדול במעלתה מיום כיפור?
12. מדוע אין חיוב לאכול סעודת בליל פורים במה זה שונה מיום שאוכלים אף בלילה?
13. האם בליל פורים מותר לעשות מלאכה?
14. האם בפורים מותר להתפלל עם התחפושת?
15. מדוע מגילת אסתר אינה נקראת מגילת מרדכי הרי הוא גם כתב את המגילה?
16. מדוע לא היה כלי זמר בסעודת אחשוורוש?
17. למה ציווה מרדכי את אסתר המלכה שלא תאמר את מולדתה והרי היא הייתה יכולה רק להרוויח מזה?
18. איך היה מותר למרדכי להסתפר על ידי המן?
19. מדוע עשה המן עץ גבוה חמישים אמה הרי למעלה מעשרים אמה לא שלטא בה עינא?
20. מדוע מותר לקרוא את המגילה מיושב?
21. האם אפשר לקיים מצות משלוח מנות כששולח ספרים לחברו בפורים?
22. האם בסעודת פורים יש חיוב לאכול פת?
23. המזמין את חברו לסעודת פורים בביתו האם קיים בזה גם מצות משלוח מנות?
24. אדם ששולח משלוח מנות לחברו בעילום שם ולכן המקבל יודע מי שלחו האם יצא ידי חובה?
25. אדם ששלח לחולה סכרת עוגה למשלוח מנות האם יצא ידי חובה?
26. מדוע תיקנו חז"ל להשתכר בפורים?
27. מי שנאנס ולא קרא את המגילה בלילה האם יש לו חיוב לקרות את המגילה ביום פעמיים?
28. תייר המגיע לארץ ישראל היכן ישהה בפורים בעיר המופקת חומה או בפרזי?

עלון זה יוצא לאור בס"ד ע"י בית המדרש "בית - יוסף"
לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן
רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

ניתן לקבל את העלון מידי שבוע: בהודעה ליוצאפ: 052-8144488 או בהודעה למייל: beitmidrash2@gmail.com

פורים נמצא כבר כאן, וכל לב יהודי נרגש ומתרוגן לקראת בוא היום הגדול הזה, כי קדוש היום לאדוננו. יודעים אנו שמצוות היום ומנהגיו הם חשובים מאוד, אבל יום הפורים מכיל הרבה יותר, טומן בחובו הזדמנויות שאסור להחמיץ. צדיקים אמרו שיום הכיפורים הוא המטאפורה והמשל למה שאפשר לזכות בו ביום הפורים, שהרי 'כפורים' – היינו שיום כיפור הוא רק כמו פורים. פורים הוא הדוגמא ליום הגדול בשנה, ויום הכיפורים משול לו... ויש לכולנו במה לזכות, ובהרבה מאוד. הרי בכל ימות השנה אנו מחפשים אחר צדיקים או אחרי מקובלים חדשים, אם אנו שומעים על זמני רצון – כולנו עומדים, מבקשים, מייחלים, מתחננים. אנו מאמינים בכח התפילה ובמבקשים בעזרתה מבורא עולם שיחוס וירחם עלינו, אבל עלינו לדעת כי לא תמיד שערי תפילה פתוחים, לא בכל עת התפילה מתקבלת ומביאה את הישועה הנכספת. אבל בפורים...

כאן יש הזדמנות 'לבוא אל המלך אשר לא כדת' – יש לנו הזדמנות מיוחדת לקבל גם כאשר לא זכאים, יש לנו אופציה לזכות גם כאשר זה לא מגיע לנו. פורים הוא הזמן להיושע עד חצי המלכות, להיכנס לחדר האוצרות ולקחת מכל הבא ליד, 'כטוב לב המלך ביין' – ואין מלך אלא מלכו של עולם. את השפעות השמחה כל יהודי יכול לנצל, ולפעול את הישועה לה הוא זקוק, אליה הוא נכסף.

לכולנו יש רשימה כזו, ישועות שאנו נכספים לקבל. יש מי שמחכה לזכות באשה ויש מי שבוכה למה הוא זכה לאשה, יש מי שרק כמהה ורוצה טיפ טיפה של נחת מהילדים, ויש מי שמצפה לילדים עצמם, נו, מתי הם כבר יבואו לעולם, כמה אפשר לחכות... יש מי שסובל מבעיה בריאותית, ממחלה קשה או מעצב נפשי, והוא ממתין לרגע בו שערי רפואה וישועה ייפתחו. יש לא מעט שלחוצים מהמצב הכלכלי והיוקר המאמיר, ממלחמות בעולם וממגיפות שמשותלות, מרעידות אדמה, משלום הבית הרעוע ומסכסוכים משפחתיים וקהילתיים, כולם נושאים עיניים מייחלות...

ובפורים נפתחת להם הדלת, ובענק ממש. כי מתוך השמחה והיין הנשפך כיון, זה הזמן לשאת 'כוס ישועות' מלאה על גדותיה, לנצל את עת הרצון ולקרוע שערי שמים לרווחה, כדי להביא אחת ולתמיד את הישועה המיוחלת. לא צריך עת רצון מיוחדת, אין דחיפות בסדר תפילה סגולי, פחות חשוב המיקום בו נהיה, כי בפורים יש דרמה עולמית: 'הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע בספרו 'דברי יחזקאל' במאמרי פורים, חושף כי ביום הפורים כל יהודי מקבל את הכח של הכהן הגדול בקודש הקדשים ביום הכיפורים. תגידו לי אתם יש משהו יותר טוב מזה?! כל יהודי, בכל מקום, בכל מצב, מקבל את היכולת שהכהן הגדול זכה לאחוז בה רק אחת בשנה, ביום ובמקום המקודש ביותר. בפורים – כל יהודי מקבל לידיו את הכח הזה. היכן שהוא נמצא, בכל שעה במשך היום – יכול הוא לפעול ככהן גדול ביום הכיפורים!

ה'שם משמואל' זי"ע (במאמרי פורים שנת תרע"ז) כותב לנו גילוי מדהים מהעולם העליון: כולנו יודעים שיש כח של צדיק גזור והקדוש ברוך הוא מקיים, שלצדיקים יש כח לגזור על אדם ישועה לטובה, והקדוש ברוך הוא כביכול מבטל את דעתו לדעת הצדיק, ומעניק את הישועה. היודעים אתם מתי לכל יהודי באשר הוא, לא משנה כמה הוא לומד, לא משנה כמה הוא צדיק, לכולם בלי יוצא מהכלל יש את הכח הזה שיש לצדיק?! – כן, בפורים!

כי בפורים, כך כותב ה'שם משמואל', כל יהודי מקבל לידיו את הכח האמור במגילה 'ובבוקר אמור למלך'. הוא לא מבקש, הוא אומר, הוא נותן הוראות... כן, חיים מירושלים, דוד מגבעת זאב, נתי הנתניית, יונקי הבני ברקי וחביב מתל אביב – כל אלה הופכים לצדיקים שהקדוש ברוך הוא מציינת להוראותיהם, ובלשונו הזהב: 'ביום זה יש ביד האדם לומר לקדוש ברוך הוא כביכול מה תעשה ומה תפעל, כעניין הצדיקים הגוזרים על הקדוש ברוך הוא והוא עושה'!

ולא רק בישועות שאנו זכאים להן, אלא 'ומה בקשתך עוד ותעש' – כביאורו המאיר של הרה"ק בעל ה'מראה יחזקאל זי"ע בהגדה של פסח על הקטע 'הא לחמא עניאי': גם על ה'עוד' – גם מה שלא מגיע לנו, גם מה שאיננו אמורים לזכות בו, גם מה שנדרשת מידת עזות או אומץ כדי לבקש מבורא עולם – גם בזה 'ותעש', גם בקשות כאלה מתמלאות ביום הזה!

אחים יקרים, ההזדמנות קרובה, הרגעים הגדולים הללו קורים לנו בשבוע הקרוב! בואו לא ניתן לפורים לחלוף עלינו רק בעיסוק אינטנסיבי במשלוחי מנות, בצלופנים, בבונבוננירות. הבונבוננירה האמיתית ממתנה לנו בשמים, הישועה הנכספת ארוזה בצלופן מעוצב, רק נושית את היד וניגע בשרביט הזהב הפורימי שמשפיע ישועות, רק נזעק ונתחנן למלכו של עולם לישועה ביום הגדול הזה! שערי שמים נפתחים, הישועות נשפכות כיון פורימי תוסס ומבעבע. כדי שהיום הזה לא יחלוף בלי ישועת אמת, הבה נעשה לעצמנו רשימת ישועות אותן נבקש ביום הזה, על עצמנו, על מכרינו וידידינו, וגם על בית ישראל כולו. המוני יהודים מצויים באיזורי המלחמה הניטשת עכשיו בכל מקום, ישנם שבויים וחסופים מאחינו שנחטפו בשמחת תורה ועדיים לא שבו הביתה ומצפים לישועה. עשרות אלפי מאחינו נמצאים באזורי הקרבות המחרפים את נפשם למענינו, הבה ננצל כל רגע מהיום הגדול כדי לבוא אל המלך, להתחנן לו ולבקש מלפניו, כי אם נעשה זאת נזכה שאז יאמר לנו המלך: 'מה בקשתך וינתן לך'!

אחים יקרים, לכולנו יש משהו שמעיק עלינו, צרה שיושבת לנו על הלב. השבוע מגיע הרגע הגדול בו נוכל להיפרד מהצרות שלנו אחת ולתמיד, להיושע בתשועת עולמים. ביום הפורים שערי שמים נפתחים לרווחה, כל יהודי יכול לפעול בו את הישועה אליה הוא נכסף. אחים יקרים, בל נחמיץ את ההזדמנות, בל ניתן ליין לבלבל ולסחרר אותנו... זה הזמן לפעול, ביום הפורים כדאי לבוא אל המלך ולהתחנן אליו. בואו לא לחסוך בכוחות, בואו ולא נתחיל להתקמץ על התפילות... אם לא עכשיו – כאשר שערי שמים פתוחים – אימתי?

בואו וננצל את עת הרצון לתפילה נרגשת מעומקא בליבא, הבה נעמוד בשער המלך בלבוש שק ונזעק זעקה גדולה ומרה. כי רק כך נזכה לצאת מלפניו בלבוש תכלת וחור ועטרת זהב גדולה, וכולנו – כל המצפים לישועה – נזכה לצהול ולשמוח בישועת ה'! ללמדנו: פורים בא, שמחה גדולה, הזדמנות אדירה. 'מה בקשתך וינתן לך'. רק לבקש, להתחנן, להתעקש. למלך המושיע יש די והותר ישועות באמתחתו לחלק לכולנו, והוא יתן אותן לקוראים אליו באמת ביום הפורים. הבה נעשה זאת מכל הלב!

1. מדוע הכשירה התורה להביא לקרבנות רק מבהמות טהורות ולא מחיות טהורות כגון צבי ואייל?

ענותנותו של הקדוש ברוך הוא שלא הטריח בניו להביא חיות מן היערות אלא בהמות המצויות להם.

ובאחרונים הקשו על דברי המדרש דמשמע שלא רצה הקב"ה להטריח שיביאו חיות לקרבן, אבל אם רוצים יכולים קשה הרי אי אפשר להקריב חיות דהויא איסור, ועיין באליה רבה (או"ח סימן ב'), וכן בברכי יוסף (שם) באריכות מה שתרצו בטוט"ד.

רבינו בחיי בפרשתו על הפסוק מן הבהמה כתב וז"ל ולא מן החיה, הכשיר הכתוב לצורך קרבן הבהמות שהן נרדפות ופסל החיות שהן רודפות. ומזה דרשו רז"ל בגמרא במסכת שבת (דף פ"ח ע"ב) "הוי מן העלובים ולא מן העולבים, מן הנרדפים ולא מן הרודפים", שהרי אין לך נרדפים בעופות כתורים ובני יונה והכשירן הכתוב לגבי מזבח. ואם כן בין בהמות בין בעופות לא הכשירה תורה למזבח אלא הנרדפים, וזהו שאמרו הוי מן העלובים ולא מן העולבים, מן הנרדפים ולא מן הרודפים. החזקוני והמושב זקנים לבעלי התוספות כתבו: לפי שהחיות לא היו בכלל ברכה במעשה בראשית כדאמרינן בחומש בראשית (א' כ"ב) "ויברך אותם אלוהים" מפני הנחש שהיה ראוי לקללה.

בספר מדרש תלפיות כתב על פי מה שמוכיח מדברי המקובלים שאדם מתגלגל דווקא בבהמה ולא בחיה, ולכן לא צייתה התורה שיביאו קרבן מחיה.

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה ומן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם" (ויקרא א ב)

ובספרא בפרשת השבוע נאמר: יכול אף החיה שהיא קרויה בהמה שנאמר זאת הבהמה אשר תאכלו שור ושה וגוי איל וצבי – תלמוד לומר בקר וצאן אין לך בבהמה אלא בקר וצאן, יכול לא יביא ואם הביא כשר, משל למה הדבר דומה למי שאמר לו רבו לך והביא חטים והלך והביא לו חטים ושעורים הרי זה מוסף על דבריו, תלמוד לומר בקר וצאן תקריבו ואין לך בבהמה אלא בקר וצאן בלבד הא למה זה דומה למי שאמר לו רבו אל תביא לי אלא חטים הא אם הוסיף זה על החטים הרי זה עובר על דבריו.

יש להקשות: מדוע אי אפשר להביא קרבנות מחיות טהורות?

הרא"ש והדעת זקנים מבעלי התוספות והחזקוני מבארים: דהנה במדרש ברה (פרשת אמור פרשה כ"ז) איתא יהודה בר ר' סימון אמר הקדוש ברוך הוא עשרה מיני בהמות מסרתי לך שלשה ברשותך וז' אינן ברשותך שלשה ברשותך, שור שה כשבים ושה עזים וז' אינן ברשותך, איל וצבי ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר, לא הטרחתי עליכם ולא אמרתי אליכם להתייגע בהרים להביא לפני קרבן מאלו שאינן ברשותך אלא ממה שברשותך מן הגדל על אבוסיד הדא הוא דכתיב שור או כשב או עז. ועוד מן הבהמה כתבו וז"ל: בתורת כוהנים מסיק למדנו

בעדות יהוסף מובא בבניין דוד (בפרשה) מבואר שלבמהמה אין גאוה, מה שאין כן לגבי חיה שיש לה גאוה וזבחי אלוהים רוח נשברה.

2. האם אפשר להקריב קרבנות בזמן הזה?

לנושא, ומביא גם את מכתבו של רבי עקיבא אייגר אליו בעניין זה. בשו"ת חתם סופר נדפסה תשובה שכתב החתם סופר לחותנו, רבי עקיבא אייגר בנושא זה. ואף רבי יעקב אטלינגר, רבה של אלטונה ובעל הערוך לנר, עסק בארבע התשובות הראשונות לספרו שו"ת בנין ציון במשא ומתן עם הרצ"ה קלישר, האם ניתן להקריב קרבנות בזמן הזה. וכמוכר, גדולי תורה נוספים, ובפרט, במאה השנים האחרונות.

מובן מאליו, כי תקצר היריעה, ופשוט שבלתי אפשרי יהיה לנסות ולהקריב נושא נרחב זה בעלון קצר זה, ואך מעט מזעיר מראשי הפרקים בשאלות ההלכתיות הכרוכות בחידוש הקרבת הקרבנות בזמן הזה, נביא במקורות שלפנינו.

מקריבים קרבנות בזמן הזה אף על פי שאין מקדש

פי שאין שם חומות, שהקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא.

ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא? לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר "והשמותי את מקדשיכם", ואמרו חכמים אע"פ ששוממין בקדושתן הן עומדים, אבל חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כיבוש רבים, וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוש ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל, וכיון שעלה עזרא וקדשה לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה, ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא מקודש היום ואע"פ שנלקח הארץ ממנו וחייב בשביעית ובמעשרות על הדרך שביארנו בהלכות תרומה.

בימינו, אם כן, מותר להקריב קרבנות בהר הבית, ויש לכך גם השלכה הלכתית:

כתב הרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות (פרק יט הלכה טו) וז"ל: מי שחט קדשים בזמן הזה והעלם חוץ לעזרה חייב, מפני שהוא ראוי ליקרב בפנים, שהרי מותר להקריב אע"פ שאין בית, מפני שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא.

ואולם, בספר המצוות כתב הרמב"ם כבדרך אגב שעבודת הקרבנות אינה קיימת היום ונצטט את דבריו בספר המצוות לרמב"ם (מצות עשה קנג) וז"ל: והמצווה הקני"ג היא שצונו ית' לקדש חדשים ולחשב חדשים וימים. וזו היא מצות קדוש החדש. והוא אמרו יתעלה "החדש הזה לכם ראש חדשים"... אבל מצוה זו לא יעשה אותה לעולם זולת בית דין הגדול לבד, ובארץ ישראל לבד. ולכן בטלה הראייה אצלנו היום בהעדר בית דין הגדול כמו שבטלה הקרבת הקרבנות בהעדר המקדש.

יש שרצו לומר שאולי יש כאן סתירה ברמב"ם, שהרי הרמב"ם כותב שעבודת הקרבנות בטלה בהיעדר המקדש, אבל יכול להיות שאין הדברים מוכרחים, ואולי הרמב"ם התכוון להגיד שבפועל עבודת הקרבנות בטלה, אבל לא שאי אפשר להקריב את הקרבנות.

ואולם, כאמור, לפני כמאתיים שנה התחיל להתעורר הוויכוח האם אפשר להקריב קרבנות כשביית המקדש אינו קיים. המהר"ץ חיות כתב שלא רק שזה אפשרי, אלא שאף עשו כן בימי התנאים. ומכיוון שדבריו נתפסו כחידוש, והיה מי שערער על כך, הוא ראה צורך לייחד תשובה ארוכה בספרו ולהוכיח בה את טענתו שאין שום מניעה להקריב גם היום קרבן פסח בהר הבית, למרות שביית המקדש אינו בנוי, איננו טהורים, ואין לנו דרך לייחס כוהנים באופן ודאי.

בשו"ת מהר"ץ חיות (סימן עו) כותב וז"ל: במקומות שונים מחיבורי הראיית בראיות ברורות, כי החלטת הגאון ר"ש בן צמח במאמר הגדה המכונה יבין שמועה, והגאון יעב"ץ בשו"ת שלו (סימן צ"ט) כי גם אחר חורבן בית שני לא נמנעו השרידים מלהקריב הפסח במועדו בירושלים... כי בזמנינו קמו במדינות איזהו משכילים בעלי מדע, והאריכו בלשון מדברת גדולות לסתור היסוד הראשי, מִאֲפִשְׁרוּת הקרבת קרבנות אחר חורבן הבית, וסתרו כל הראיות התומכות השורש הראשי, והרב החכם המפורסם מו"ה מרדכי דוב נ"י פריעדענטאהל מברעסלוי ערך מערכה נגדם בשפה ברורה ובראיות נכונות להחזיק דעתי נגד המשגיגים המשכילים, אולם אלו השלמים לא נחו ולא שקטו ועמדו עוד הפעם בקרב, לכן חשבתי למשפט לייחד לעניין נכבד הלוה מדור בפני עצמו ולהוציא משפט חרוץ...

על כל פנים חזרתי על כל הצדדים ולא מצאתי שום דבר החוצץ היום להקריב קרבן פסח, אחר שייבנה היום מזבח על מקום אשר היה בנוי

בתפילת מוסף של שלוש הרגלים או מזכירים את חורבן בית המקדש והציפיה לבניינו במהרה, הנחתמת בתפילה: "וַיְהִי־אֲנִי לְצִיּוֹן עֵינֶיךָ בְּרַחֵם וְלִירוּשָׁלַיִם בְּיַת מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם, וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קַרְבְּנוֹת חֻבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוֹסָפִים כְּהִלְכָתָם".

מאז חורבן הבית, חז"ל, רבותינו הראשונים והאחרונים דנו, האם ניתן להקריב קרבנות גם ללא בית מקדש.

בשנת תרכ"ב, הוציא לאור רבי צבי הירש קלישר, תלמידם של רבי עקיבא אייגר ורבי יעקב מליסא בעל 'נתיבות' המשפט', את הספר 'דרישת ציון' ובו הציג לחדש את הקרבת הקרבנות בזמן הזה הלכה למעשה, תוך שהוא דן במכלול רחב של נושאים הלכתיים הקשורים

אם לא אנחנו
מי ישמח
אותם!?!

דווקא עכשיו!

כולנו נרתמים ותורמים למען
קופת הקהילה מתן בסתר
חלוקת כרטיסי Giftcard
למען כל אותם משפחות שביגע
אין להם את היכולת לקנות אוכל לילדים.

ניתן לתרום אכסניו מצטרף לחתמה!

מלמדים נוספים:
הרב שמעון נעים שליט"א: 058-7700681
הרב אראל אראל טראב שליט"א: 054-6887982
הרב יוסף ויצמן שליט"א: 052-8144488

בית המדרש "בית יוסף" לענין רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן
רחוב קרית יערים 32 נמכת זאב
את תרומותיכם תוכלו להעביר גם
בנק מרכנתיל דסקוט (17) סניף: 621 מספר חשבון: 89099

הגמרא במסכת מגילה כותבת מפורש שמקריבים קרבנות בבית חוניו [בנו של שמעון הצדיק, שבנה במה במצרים] בזמן הזה, אף על פי שאין בית מקדש. וזאת משום "דקא סבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא". כלומר, המעשים שנעשו על ידי דוד ושלמה כדי להחיל קדושה על ירושלים ובית המקדש הועילו רק לזמן שביית המקדש היה קיים, אך לא לזמן שלאחר חורבנו, שאז התבטלה קדושתם, ולכן הותר להקריב בבמה. בהמשך הסוגיה נתבארה המחלוקת האם קדושה ראשונה קידשה לשעתה או גם לעתיד לבוא, והובאו דברי רבי יהושע "שמעתי שמקריבים אע"פ שאין בית, אוכלים קדשי קדשים אע"פ שאין קלעים, מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא" – ולכן קדושת בית המקדש לא בטלה גם בזמן הזה.

והקשו תוספות (שם ד"ה ומאי) היאך סבר רבי יצחק שמקריבים בבמות בזמן הזה, וכי לא ידע את המקורות שהם הוכיחו בגמרא שקדושה ראשונה קידשה גם לעתיד לבוא. ותיירך הר"ר חיים, שלמאן דאמר "לא קדשה לעתיד לבוא", אף במקומו של מזבח אי אפשר להקריב עכשיו, כי לאחר החורבן פקעה לה קדושת בית המקדש, ואין להקריב שם. ומאן דאמר "קדושה ראשונה קידשה לעתיד לבוא" סבר, שבמקום מזבח לאחר שנחרב מותר להקריב. אבל לכולי עלמא אסור להקריב בבמה בזמן הזה, כי איסור הקרבה בבמה לא הותרה עם חורבן הבית.

הגמרא במסכת זבחים (דף סב ע"א) אומרת: אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן: שלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה, אחד שהעיד להם על המזבח, ואחד שהעיד להם על מקום המזבח, ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית.

העובדה שמותר להקריב קרבנות גם כאשר בית המקדש עצמו אינו קיים אכן נפסקה להלכה ברמב"ם, אשר מבדיל בין דיני קדושת הארץ לבין דיני קדושת ירושלים. לגבי קדושת הארץ היו שתי תקופות: מאז כיבוש יהושע כל הארץ הייתה קדושה וקיימו בה מצוות התלויות בארץ, אך לאחר שחרב הבית פקעה הקדושה. בימי הבית השני התחדשה קדושת הארץ – אבל רק בגבולות שבהם ישבו עולי בבל. לגבי קדושת ירושלים, לעומת זאת, הקדושה מעולם לא פקעה.

את ההסבר בין שתי הקדושות מסביר הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (פרק ו הלכות טו – טז): לפיכך מקריבין הקרבנות כולן אע"פ שאין שם בית בנוי, ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אע"פ שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה ואוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל ירושלים אף על

יקרת קדשו הגיעני ומי"ש מו"ח הגני לבקש משרי ירושלים ליתן רשות להקריב הוא קפדן גדול כי ההוא אמר לבל יקרב שם מי שאינו מאמונת ישמעאל כי שם נבנה בית עבודה שלהם ואומרים שאבן שתייה באמצע הכיפה היא ולא יקרב שם איש זר שאינו מאמונתם ועכ"פ מי"ש מו"ח הגני" מה נעשה מטומאה וייחוס כהונה ואבני חושן הנה בספר כפתור ופרח (פרק שלישי שם) כתב שר"ח מפר"ז עלה לירושלים שנת י"ז לאלף הששי ואמר להרב שרוצה להקריב קרבנות ואמר מתוך טרדה לא שאלתי על הטומאה וכהן מיוחס שוב כ' הלא טומאה הותרה בציבור ומכהן מיוחס לא הזכיר כלל תירץ. וביעב"ץ (ח"א סי' פ"ט) הביא ממנו בקיצור וכתב עליו שיש לשאול גם על שקלי ציבור ואולי קרבן פסח רצה להקריב דבא בטומאה בציבור ולא בעי שקלים והנה מבגדי כהונה לא שאלו כי פשוט הוא שאין כהאי גוונא מעכב ונוכל להקריב בלעדיו ומי"ש מייחוס כהונה נראה דלק"מ להר"ח ז"ל דמאן לימא לן דלא יקריב אחזקה...

ר' אשתורי הפרחי בעל הכפתור ופרח (בפרק ו), שאלו מציון החת"ים סופר, מעיד כך: אחר שהעניין כן, הנכנס היום שאנו טמאים במקום הבית חייב כרת, והסכים בזה מה"ר ברוך ז"ל. גם כי אמר אלי בירושלם כשהבאתי אליו זה הספר לעבור עליו ולהגיהו, שרבינו חננאל דפריש ז"ל אמר לבא לירושלם, והוא בשנת שבע עשרה לאלף הששי, ושיקריב קרבנות בזמן הזה. ואני מטרדתי להשלים עמו המלאכה לא שאלתי מה נעשה מטומאתו, ואנה הכהן המיוחס. אנכי בדרך לפני שילה שב למקומי, נזכרתי הלכה שאין לחוש על הטומאה כדאמרין בתמורה פרק יש בקרבנות (יד, א) שקרבנות צבור דוחין את השבת ואת הטומאה, וזה כגון שיהיו רוב הכהנים טמאין מקריבין הקרבנות בטומאה. וכן מסכת פסחים פרק כיצד צולין (עט, א) נטמא קהל או רובו, או שהיו כהנים טמאין והקהל טהור, יעשה בטומאה.

ואולם, לדברים אלו של המהר"ץ חיות, הרב קלישר, החת"ם סופר ור' עקיבא איגר, שכולם הסכימו שבאופן עקרוני אפשר לחדש את קרבן פסח בזמן הזה, היו מתנגדים רבים. אחד מגדולי המתנגדים היה ר' דוד מקארלין שבתגובה לספר 'דרישת ציון' של הרב קלישר כתב קונטרס ארוך ובו הוא הגיב בתקיפות רבה נגד האפשרות של חידוש עבודת הקרבנות. (אגב, מעניין לראות כיצד למרות ההתנגדות הוא רוחש כבוד גדול לרב קלישר, ולהתגעגע לניסוחים האלה במחלוקות לשם שמים בדורנו...) יחד עם זאת, הביע ר' דוד מקארלין תמיכה בעניין ההתיישבות בארץ ישראל. והוא אף היה מתומכי חבית ציון, כפי שהוא כותב כאן, וגם השתתף בוועידת קטוביץ (תרמ"ד, 1884), אך כנראה שאחר כך שינה את טעמו, והיה ממתנגדיה.

ובספר שאילת דוד (ר' דוד פרידמן, ליטא) בקונטרס דרישת ציון וירושלים כתב וז"ל: שמעו שמעתי זה זמן כבר אשר יש רבים וגם שלמים משלומי אמוני ישראל אשר ידרשו לשלום ציון עדי באהבתם אל מקום מקדשנו לחונן אבניו ישנו להעפיל לעלות ההרה בחשבם להגיע לבנות להם גם עתה מזבח במקום מזבח ה' ההרוס ולהקריב עליו קרבנות, ואמרת בלבי אשר זה אך דבר שפתיים אשר ישגו ברוב אהבתם לחונן אדמת ציון וירושלים וכל דיבורם היה על דרך פטופטי דאורייתא טבין, ואם מפני שמדמין לא יעשו מעשה עדי שמעתי בחודש העבר מאחד אשר בא מארץ הקדושה וסיפר אשר כבר הסכימו לרבים היושבים בקודש לבנות מזבח ה' ההרוס ולהקריב עליו קרבן פסח, נעויתי משמוע דברים כאלה אשר חכמים כאלה ישפטו ע"פ דמיונם בדרך הפלפול שאינו מוכרח לעשות מעשים נוראים כאלה והלכתי שומם ברעיוני זה מה זה עשה ה' לנו עתה למסוך רוח עוועים על ראשי מנהיגיו לטעות בעניין גדול כזה לעשות לנו במות באיזה מקום... ויהי בהתהלכי נבוך בעשתונותי אלה לא אדע מה לעשות האיר ה' נגד עיני חיבור קטן רב האיכות מדורשי בשלום ציון המתאווים לעלות בחציריהם ה"ה הרב הגאון ירא א-לוקים מרבים מו"ח צבי הירש המכונה קאלישר וראיתי בהחיבור הזה אם כי מחברו הוא גדול בתורה ובריאת חטא הקודמת לחכמותו, עם כל זה מרוב אהבתו לחונן אדמת ציון יעגה בזה. ואני כאשר מעת חנני חונן הדעת אני לאינו הגון לו, לא השגתי על דברי זולתי רק כתבתי דעתי בזה וראיותי, ומהם יובן סתירת מי שאינו אומר כן... על כן אבקש את מנהיגי החברה ישוב א"י שלא יעלה זאת על מחשבתם כלל לבנות עתה מזבח ולהקריב קרבנות, שנראה מתוך המכתבים של הגאון ר' עקיבא איגר שג"כ לא הסכים לזה, ובשאר דברים הנוגעים לחברת ישיבת א"י אם אראה אשר יחדלו לבנות מזבח בציון ולהעלות עליו קרבנות הנני להיות נטפל לעושי מצוה זו.

מלבד ארבע הבעיות שהעלה ר' דוד מקארלין, החפץ חיים, בפירושו למסכת זבחים, הביא סברא נוספת שעל פיה אי אפשר יהיה להקריב קרבנות בזמן הזה: אמנם מותר להקריב קרבנות במזבח גם אם לא בנוי בית המקדש, אבל מכיוון שכיום יש באותו מקום מבנה אחר, אסור להקריב שם קרבנות:

בראשונה אשר יכולים להגביל ולברר אחר העיון במשנה ובתלמוד המתעסקים בעניינים אלו, וא"כ דברי ר"ח כהן דרצה להקריב קרבנות בירושלים בשנת י"ז לאלף השישי (1257 לספ"ה), וכן רצון הגאון מוהר"ר עקיבא איגר ז"ל, דגלה דעתו לבקש משרי ירושלים שיתנו רשות להקריב על מקום המזבח נכונה, ובעניין כהן מיוחס כבר ביאר הגאון מהר"מ סופר דגם בזמננו יכולים להקריב ע"י כהני חזקה. ועתה, כיון שביארתי אפשרות הקמת מזבח היום, הנני אביא ראיות כי כן נהגו הרבה תנאים שהיו אחרי חורבן הבית והנהיגו להקריב קרבן פסח.

דברים אלו, כאמור, היו רק חלק מדיון טעון מאוד שהתרחש באותה תקופה בין גדולי הדור.

לפי מה שמצאתי הראשון שכתב דברים מפורשים על חידוש העבודה בהר הבית בעת העתיקה היה הרב צבי הירש קאלישר, אשר כתב על כך ספר שלם בשם 'דרישת ציון', וכן גם מאמר ארוך בעניין בתוך ספרו 'אמונה ישרה' (מאמר שלישי), ובכך עורר את הפולמוס הזה. הוא מתמודד עם שלוש הטענות העיקריות נגד חידוש העבודה בזמן הזה: העובדה שביית המקדש אינו בנוי, העובדה שכולנו טמאים והעובדה שאין כהנים מיוחסים, ואומר שכל הבעיות האלה אינן מונעות את חידוש העבודה:

ונצטט את דבריו: מן השלשה דברים אשר עלימו העולם עומד, הוא העבודה להקריב קרבנות ולהעלות ריח ניחוח לפנינו ונשלמה פרים שפתינו בלימוד סדר העבודה כאשר עשה לנו הרמב"ם לחבר לפנינו כל דרכי התורה וכל הדינים השייכים לארץ ישראל בשפ"ת ישראל יחד בארץ. וננסה לעסוק גם אנחנו בקדש הקדשים להעמיק בדין, אם יורשה לנו מטעם המלכויות והרשויות במדינה עשות בהר הקדש כחפץ לבנו, אם יהיה רשות בעת כזאת להעלות ריח ניחוח לפנינו או לא? מתחילת ההשקפה ישנן שלש מניעות, ואמנם את כולם יישא רוח, כפי אשר נברר בע"ה מפי ספרים ומפי סופרים, וכפי אשר הסכימו על ידי (אחר מחלפות מכתבים אשר אעתיקם בסוף מאמרנו בזה) שני גדולי עולם נוחי נפש אשר כל בית ישראל נשען עלימו, ה"ה אדוני מו"ר הגאון הגדול החסד ועניו רבן שכב"ה מ"ה עקיבא איגר זצוק"ל, ואחריו חתנו הגאון הגדול החסיד מו"ח משה סופר זצוק"ל.

המניעות המה, א: כי קשה מאוד לבנות מקדש כתכונתו אשר מיד ה' עליהם השכיל דמות תבניתו. ב: שכולנו טמאי מתים ואין לנו, אפר פרה לטהרנו, ואיך תדרוך כף רגלינו במשכן השי"י? ג: למצוא כהן כשר מיוחס מזרע אהרן, מי יודיענו אם לא היה שמץ פסול באבות אבותיו. ועל שלשתן אברר שאין בו מהנמנעות כלל...

שאין צריך רק מזבח ולא בית המקדש, ועיין רש"י במגילה שם דבבית שני גם כן הקריבו במזבח שניים ועשרים שנה קודם שנגמר הבית. ועל זה השיב רבנו הגדול מוהר"ע ז"ל הנ"ל איך נדע מקום המזבח, אשר היוצרכו נביאים לזה בבית שני... והשבתי לו שיש ראייה ברורה מן המדרש שלא כמקדש ראשון מקדש שני, כי במקדש ראשון נתקיים "ערו ערו עד היסוד בה", ולא נשאר רושם עד שהוצרכו לנביאים, אך במקדש שני לא כן היה כדאיתא במדרש איכה (א, לא) על פסוק היו צריה לראש וכו' וסליק פילי מעראבה, כי כן גזרו מן השמים דלא יחרב לעולם למה ששכינה במערב עי"ש, הרי ראינו ראייה ברורה שנסארה כותל מערבי בגזירה מן השמים עד היום הזה (וכאשר רבים מעידים שהולכין להתפלל לעומתה) ומעתה נוכל לחשוב מקום המזבח כאשר נעשה חשבון צדק הדק היטב ע"פ מסכת מדות וכל המקומות בשי"ס וברמב"ם מידת ההיכל ואולם ועזרות ותאים ויומאד הכל לצפונה ולדרומה מכותל מערבי נוכל להבחין מקום המזבח ל"ב אמה...

מניעה השנית שאנחנו טמאי מתים, כבר נפסקה ההלכה שטומאה הותרה לקרבן ציבור... ואם יטען הטוען: הן בטרם נרצה להקריב ונצא לחפש מקום המזבח ולבנותו איך נלך שם בטומאה שלא בעידן עבודה ומי יביננו? גם זה אינה שאלה, כבר נפסקה ההלכה שצורך בנין ההיכל והמקדש לחזק בדקו יכולין לכנוס שם טמאין אם אין טהורין...

מניעה השלישית למצוא כהן מיוחס והוא כמו זר נחשב בתחילת הרעיון לפי השי"ס ורמב"ם, אך אביא בע"ה ראיות ברורות להתיירא, הן אמת שנמצאים מעט מזעיר אשר עדין כתב התייחס עד אחד הכהנים הגדולים, אך מיעוטה דמיעוטה המה. ואולם נברר בע"ה דכאשר נצרך כהנים לעבודה כולם בחזקות כשרות אם לא שנודע בו שום ריעותא...

כאמור, הציע הרב קלישר את הדברים גם בפני החת"ם סופר וחונתנו ר' עקיבא איגר, אשר בהתחלה התנגדו לרעיון, אך לאחר שהוא שכנע אותם הם הסכימו לכך. ואכן, החת"ם סופר כתב בתשובתו שאם היה אפשר לשכנע את הסולטאן, היה אפשר להקריב קרבן פסח בזמן הזה:

וכך כותב השי"ת חתם סופר (יו"ד ח"ב סימן רלו): שוכ"ט אורך ימים ושנות חיים עד זקנה ושיבה יונב בטובה ה"ה אדוני מו"ח גאון ישראל נזר הודם ותפארתם ע"ה"ח פ"ה"י קקש"ית מו"ח עקיבא נ"י אבי"ד דק"ק פוזנא יע"א.

אפשרות הקרבה אבל לא על חיוב, וג"כ רובא דרובא דנו בזה רק מבחינת דרוש וקבל שכר בלבד ...

ונוכח בזה הקרבה אחת מה המה באופן כללי העיכובים הרבים בהלכה שישנן בזה, והמה: ידיעת כיון מקום המקדש והמזבח ומדתו ואיכות בנינו, חיסרון אפר פרה, ריצוי ציץ, כהן מיוחס, בגדי כהונה, שקלי ציבור, משמרות כהונה, טמאי מתים וזבים, ובזב הא לא הותרה בציבור, ורבים גם הסוברים דזה בטומאה הותרה בציבור הוא רק על ההקרבה אבל לא שיותר גם שיכנסו בטומאה לשם הכנת מקום המזבח ובנייתו, ועוד ועוד, וספרים שלמים חוברו על כך ותשובות מרובות ומפוזרות בספרי הפוסקים נכתבו על כך, ותקצר היריעה מהכיל כדי לפרטם...

אבל רוח ד' דיבר בו בהגאון מקוטנא ז"ל, ומבין השיטין של דבריו ז"ל נשמע דבר שיש להחיל אותו גם בנוגע לקרבן פסח, ויש לו השלכות במיוחד לזמנינו אנו, והוא, הפיזור הגדול בהדיעות וההשקפות והבדלי הגישות השונות שזה נוטל לגמרי את האפשרות של איזה ביצוע שהוא, כי זה יביא ממש אנדרלמוסיה רוחנית שאחריה מי ישרנה, ובמיוחד ומעל לכל כאשר לדאבוננו בעוה"ר השלטון ויכולת הביצוע מסור בידי פורקי עול שדבר אין להם עם ההלכה, ומכריזים השכם והערב שההלכה לא מחייבת אותם ל"ע, ולא צריכים איפוא להיות חכם מיוחד כדי לראות הנולד מראש האיסורים החמורים מצדדים שונים שיעברו בסיטונות כאשר כך תותר הרצועה בזה, באופן שחובה מיוחדת גם מבחינה זו לסגור את הדרך ולהוריד לגמרי את הבעיה מן הפרק ולחדול לחשוב מזה כולל גם לא להחמיר לצאת לדרך רחוקה, כי כאשר נתבאר אין כל מקום לכך בהלכה.

כל האמור עד כה הוא גם אפילו בהנחה שכעת שונה המצב מאז ומתמיד וכי בידינו הדבר לעשות בשטח הר הבית ככל העולה על רוחנו, אבל למעשה אין הדבר כן, ומאומה לא נשתנה כמעט בשטח זה, ואם רק יהינו להשתלט על השטח בפועל ובמעשים כלבנות מזבח במקומו וסידור פולחן המוני וזבחות קרבנות וכו', או אז יקומו נגדנו בחמת זעם מאות מיליוני בני אדם שאינם בני ברית בעולם כולו, ויכריזו מלחמת קודש עלינו ואחריה מי ישרנה, באופן שבכלל לא נתחדש לפנינו בזה דבר חדש המצריך עיון מחדש לאור שינוי המצב, ולא טובים אנו על כך מאבותינו ורבותינו הגדולים בדורנו ובדורות קודמים שמעולם לא העלו על דעתם שיש מקום למין חומרה כזאת לצאת בע"פ בזמן שחיתת הפסח לדרך רחוקה.

הציץ אליעזר מצרף נימוקים רבים נגד חידוש עבודת הקרבנות, וביניהם גם דברים שהוא יודע שאינם באמת מעכבים כגון העובדה שיש בינינו זבים (אמנם לטומאת זיבה מספיקה טבילה במקווה ואין צורך בפרה אדומה, אבל יש צורך בקרבן. ובכל זאת: האם באמת זו בעיה של כולם?) חסרון שקלי ציבור (בקרבן פסח בכלל לא צריך שקלי ציבור), וכן בעיות אחרות שכבר התמודדו איתם הרב קלישר וסיעתו. אבל הרב וולדנברג לא הסתפק בדברים אלו, ובשולי תשובתו הוא אף הוסיף שתי תוספות לתשובה שגם בהם הוא חוזר ומדגיש שאין להתיר עבודת קרבנות בזמן הזה. מעניין לציין שבין האסמכתאות הרבות שהוא מביא כדי להוכיח שאין אפשרות להקריב היום קרבנות הוא מביא גם דברי אגדה, כפי שכתב הרב רוזנבוים, שכתב פירוש בשם מתא דירושלים ובו הוא כתב שאי אפשר לשרטט היום את גבולות ארץ ישראל, כי הארץ הצטמקה, כדברי האגדה הידועה על הביטוי 'ארץ צבי' - שהיא כמו עור של צבי שמיד לאחר הפשטתו מצטמק:

וכך כותב המתא דירושלים במסכת מגילה (א א) וז"ל: עיין בנדע ביהודה מהדורה קמא סוף תשובה לה בחלק או"ח הביא קושיה בשם בעל כפתור ופרח מדוע אין אנו מקריבים עתה קרבנות הלא קיימ"ל קרבן ציבור בא בטומאה ונוכל להקריב תמידין ומוספין ופסחים, ולפענ"ד לק"מ כיון דארץ צבי כתיב וא"י גמדה לה וקפצה לה ופי' בק"ע שנעשה גי או הר וא"כ מ"כ ש"ש הר הבית ומקום המקדש וגם מקום המזבח וא"כ אינם נודעים איה מקום המזבח דהרי גם מקום המזבח גמדו וקפצו, ואמרת לי ישב עפ"ז הא דאנו אומרים בתפילה "יומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנו יכולים לעשות חובותינו בבית בחירתך", וצ"ע מדוע כפל הדברים "גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו"? ונראה לי לתרץ על דרך משל לבי' אוהבים העומדים ביחד זה אצל זה ונתרחק אחד מחברו, וראשון נשאר במקומו הוי רק הרחקה אחת וכששני גם הוא הולך לצד האחר הוי הרחקה כפולה. והנה כשישראל גלו מארצם ונשאר הארץ במקומו הוי רק הרחקה אחת, אך עתה אשר גם הארץ גמדה וקפצה הוי הרחקה כפולה וז"ש גלינו מארצנו ונתרחקנו גם מעל אדמתנו שגמדה, ועי"ז אין אנו יכולים לעשות חובותינו בבית בחירתנו.

וכך כותב ר' ישראל מאיר הכהן מראדין הכהן הגדול מאחיו בספרו זבח תודה על מסכת זבחים (פרק ה) וז"ל: ומ"מ נראה פשוט דעל כל פנים אם על מקום ההיכל בנוי איזה בנין כמו שמצוי היום בעוונותינו הרבים ממילא שוב אסור להקריב קרבנות על המזבח, דהלא על כל פנים אינו שוב נגד חלל פתח אהל מועד. אמנם אחר כתבי זה מצאתי בחידושי הרשב"א שבועות שהקשה גם כן קושייתנו ותירץ דכל זה כשיש אהל מועד בעינין שיהיה נגד פתחו, מה שאין כן כשאין בית... ולפי זה אפשר דגם היום כשר, וצריך עיון.

בהמשך דבריו הביא החפץ חיים את כל הבעיות שיכולות להתעורר בבניית הבית בזמן הזה וז"ל: ודע דאף שסתמנו בפנים דמקריבין בזמן הזה אף על פי שאין בית, מכל מקום יש להתבונן הרבה אודות שארי עניינים דהיינו אודות מקום המזבח ואודות מה שכולנו טמאי מתים ואיך נעמיד המזבח על מקומו וגם איך נקריב בטומאה באשר שאין לנו ציץ לרצות וגם באשר שאין לנו כתב יחוס אם יש לסמוך על חזקה וגם אודות תכלת שאנחנו צריכים להאבנט, ואם יעזרני ה' נבאר כל פרט על מקומו.

מי שהתנגד בחריפות רבה עוד יותר לרעיון של חידוש העבודה בהר הבית היה הרב חיים נתנון, אשר כתב ספר שלם (225 עמודים) נגד חידוש העבודה וכך הוא כותב בספרו עבודה תמה (הקדמה) וז"ל: והנה זה מקרוב נתעוררו איזה חכמי לב מחכמי הזמן להמציא לנו חדשות כי גם בזמן הזה נוכל לעבוד את ה' בעולותינו וזבחינו באין מעצור דבר, וחכם אחד מחכמי זמנינו הוציא לאור ספר אשר קרא שמו אמונה ישרה, ובחלק השלישי ממנו נלווה אליו קונטרס אשר כינה אותו בשם "מאמר העבודה" אשר בו הוכיח במשור (לפי דעתו) כי אין מונע מלעבוד עבודת הקרבנות בזמן הזה. וכאשר באה השמועה הזאת לאזני, נתתי שמחה בלבי, ואמרת אמנם יש מקווה לישראל על זאת, הלא זה הדבר אשר אליו נכספה וגם כלתה נפשנו, ועל זה דאבה נפשנו זה כמה, הנה בא העת צץ הצפירה, אשר בו נשיג מאווי לבנו, ואף כי היה הדבר בעיני לזרא מחמת הרבה מניעות אשר עלו ברעיוני, בכל זאת אמרתי, אם גם כי הדבר רחוק ממך, אולי ימצאון חכמי לב אשר לבם שלם בדבר יותר ממך, ולהם נגלו תעצומות חכמה הנסתרים ממך, המה ימצאו פשר דבר בזה, ולזאת מיהרתי להביא הספר אל חדר הורתי, אולם כאשר שמתי עין עיוני בו, וקראתי בו שנים שלשה דלתות, אז חלף כל רוח שמחה מעל פני, כי ראיתי כי עלה כולו קמשונים, והוא מלא שגיאה ומשגה, ואני עומד ומשתאה, השתוממתי על המראה על אשר לא יצאו לקראתו בעלי תריסין חכמי הדור להוכיח שגיאותיו הרבים אל פניו. ומה גם כי הרב המחבר שיח' התאמץ להורות הלכה למעשה, וכתב כמה פעמים שהעלה הלכה ברורה בלי ספק שהעבודה מותרת בזה"ז, ולא זו בלבד, כי עוד יתאמץ יותר מזה לומר שכלי שום ספק כה יהיה וכה יקום שיצא הדבר לפועל ממש שיקריבו קרבנות קודם ביאת המשיח, ובלי קודש ומקדש, רק במזבח אשר יקימו להם, והתייגע בזיעת אפו להמציא לו ראיות מדומות לזה, ובראותי זאת עמדתי מרעיד, ורעיוני יבהילוני, ואמרת איכה נהייתה הדבר הזה, כי לא מצאו כל אנשי חיל ידיהם, וכל חכמי הזמן שמו יד לפה, ולא יצאו לקראתו בנשק וכלי קרב, ולהעביר קול במחנה העברים כי הלכה זו מוטעית היא, וחלילה לחילה לסמוך עליו, למען לא יהיה הדבר למכשול ולפוקה להבאים אחרינו להתיר העבודה, אשר כמה וכמה איסורים גדולים וחמורים יש בה באמרם מדשתקו לו חכמי הזמן, אודויי אודי ליה, אי לזאת אזרתי עוז וחירתני את המחברת הזאת, בה הראיתי לדעת, והוכחתי בראיות ברורות ואמתיות בעזה"י נכוחות לכל מבין, כי אי אפשר בשום אופן להקריב קרבנות בזמן הזה מחמת כמה וכמה מניעות שיש בזה.

כיום, מעטים מאוד קוראים לחידוש קרבן פסח בהר הבית, למרות שהריבונות על ההר עברה לידי ישראל, כביכול. ואולם, שאלה מעניינת נשאל הרב ולדנברג: האם יש חובה על אדם לצאת מירושלים בערב פסח, כדי שלא יתחייב בקרבן פסח? הוא כותב, כמובן, שאין שום חובה כזו, ואפילו למי שסובר שאפשר לחדש את עבודת קרבן פסח בימינו, אין זו חובה אלא רק רשות.

הגרא"י וולדנברג צ"ל בספרו ציץ אליעזר (חלק יב סימן מז) בעצמו התנגד לכך בתוקף וניתן לראות מתשובתו שהסיבה העיקרית להתנגדותו היא גם מה יגידו הגויים וז"ל: ע"ד ששאלני אם יש מקום להחמיר בזמנינו לצאת מירושלים בערב פסח כדבר הקרבן פסח כדי שיחול עליו דין נמצא בדרך רחוקה ולא יחול עליו חיוב הקרבן ק"פ.

לדעתי אין כל מקום לחומרה כזאת, דגם בהימצאו בקירוב מקום לא חל עליו כל חיוב הקרבה בזה"ז, וכל מה שעמלו בספרי הפוסקים הוא רק על

3. איך אפשר לכבות אש שנדלקה ממכת ברק?

והנה מצאתי דבר נפלא שכתוב בספר יפה מראה לרבי שמואל אשכנזי ז"ל על אגדות הירושלמי במסכת שביעית (פ"ו אות ג') וז"ל: "ושמעתו כי כשתיפול אש מן השמים (ברק) ברעם ורעש כמו שיקרה לפעמים ביום הגשם, אם יאחו באיזה דבר לא יוכל לכבותו אלא א"כ יביאו מאש הנמצא אצלנו ויניחו אצלו.

ואם אמת הדבר הזה, יש לבאר על פי זה את ענין הבאת אש מן ההדיוט למזבח, שהכוונה בזה שכדי שיראו כולם שהאש היורדת מן השמים על המזבח אינה ממין האש היורדת ביום הגשם שהוא טבעי מבקיעת הענן כנודע, אלא היא אש מושגחת ומחודשת ומעולה מזה, ולכן מצוה להביא מן ההדיוט להניח אצלו כדי שיראו שאפילו שמביאים אש מבחוץ זה לא נכבה, ע"כ.

4. אדם שגדל כיהודי, ונודע לו לפתע שאמו נכריה, שעברה גיור שלא כהלכה. מה הדבר הראשון שכדאי לו לעשות? הוכח מפרשת השבוע!

בדינים למזבח ישראל. וכתב עליו הגאון רבי שלמה קלוגר, שאין משם ראייה, מכיוון שדווקא לגבי בניית הבמה שהמטרה היא להקריב קרבן לשמים, צריך שיהיה כולו קודש לשמים, וזהו סברא פשוטה שבה דיני במת נכרי שווה למזבח של ישראל. אבל לגבי נתיצה, שאף בישראל לא היה איסור נתיצה לאחר שכבר הקריבו עליה את הקרבנות, לולי הפסוק, אם כן יתכן שבנכרי אין פסוק, ואין איסור לנתצה לאחר שהקריבו עליה את הקרבן.

עוד כתב הגר"ש קלוגר (שם סימן רנט עמוד תקכח בנדמ"ח) שלכאורה יש להביא ראייה לנידון זה מהנאמר בגמרא במסכת גיטין (דף מה ע"ב) אמר רב נחמן, נקטינן: ספר תורה שכתבו מין ישרף, כתבו עובד כוכבים ייגנו. נמצא ביד עובד כוכבים אמרי לה ייגנו, ואמרי לה קורין בו. ספר תורה שכתבו עובד כוכבים, תני חדא ישרף, ותניא אידך ייגנו, ותניא אידך: קורין בו, יעו"ש. ופרש"י שכתבו גוי ייגנו, כי חיישינן שמא כתבו הגוי לשם שמים. הרי לפנינו שכשגוי מקדיש, הקדשו הקדש, וכוונתו כוונה. ואם כן אף כשבנה במה לשם שמים, חל עליה קדושה, ואסור לנתצה. אלא שהוסיף הגר"ש קלוגר שיתכן שאף בבמה של ישראל בזמן היתר הבמות, אין איסור נתיצה, שיתכן שכל האיסור הוא במזבח בבית המקדש, כשהוא בצורתו ובתבניתו, משא"כ בבמה שעל זה אין פסוק, אולי אין איסור נתיצה.

והנה יש להעיר על דברי הטוב טעם ודעת, ממה שציין הרוגוצ'ובר בספר מכתבי תורה (מכתב קלח) לדברי הירושלמי במסכת מגילה (פ"א הי"א) אנטונינוס שאל לרי' מהו לבנות מזבח א"ל בניהו וגנוזו אבניו, ופירש קרבן העדה: דכיון שהוקדשו לשמים אסור להשתמש בהם בהדיוט, עכ"ל. מבואר בירושלמי שיותר לסתור את הבמה, אלא שצריך לגנוז את אבניה.

5. הלך לתומו ברחוב, ולבסוף התברר לו שליווה את המת האם קיים מצוות הלוויית המת? הוכח מפרשת השבוע!

הרבה בני אדם בטעות, שכסבורים שמיטתו היא של הצדיק, הרי אע"ג שלא בשבילו הלכו אחריו היה לו לכבוד. (אבל בחידושי הרמ"ה והרמב"ן ז"ל שם, הביאו מעשה שקברו את הצדיק בין הרשעים, ואת הרשע בין הצדיקים, ואם כן לא מוכח מזה), עכ"ל הנצי"ב.

והנה רבנו הנצי"ב פתח בלשון 'והוא בכלל עושה מצוה שלא לשמה, שנחשב מכל מקום למצווה'. משמע שהמלווה קיים מצוה, אולם אח"כ כתב 'מכל מקום הליכה זו אחר המטה הוא לכבוד לפניו, ממילא נחשבת לזכות להולך'. משמע שיש בזה רק זכות, ולא ממש מצוה, וצ"ע בשאלתנו, דאם נחשב רק לזכות, הרי שלא קיים את קבלתו ויש עליו חיוב ללכת להלוויה אחרת, ואם נחשב שקיים מצוה, לא צריך.

והנה בעצם דבריו יש גם להעיר דאולי המהלך ברחוב נחשב כמתעסק ולא קיים מצוה כלל, אך למעשה כעין זה מבואר ברש"י (ויקרא ה' יז) בשם התורת כוהנים ז"ל: רבי אלעזר בן עזריה אומר 'כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה', הרי הוא אומר למען יברכך וגו', קבע הכתוב ברכה למי שבאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה הייתה סלע צרורה בכניפו ונפלה הימנו ומצאה העני ותפרנס בה, הרי הקדוש ברוך הוא קובע לו ברכה, יעו"ש. הרי שבמצוות צדקה, אע"פ שלא כיוון לשם מצוה, מקבל על כך שכר. ויעוין באהבת ציון (דרוש י דף טז סוף ע"ד) שכתב בשם אביו הנוב"י שבמצוות צדקה, שעיקר התועלת היא שיגיע הכסף לעני, ואף בלי ציווי התורה היה בזה תועלת, במצוות כאלו אין הבדל אם עושה אותם לשמה או לא, וכן משמע מדברי החיד"א בפתח עיניים במסכת בבא בתרא (דף י ע"ב) שבמצוות צדקה לא בעינן כוונה, וכן כתב

"ונתנו בני אהרון הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש" (א ז) וכתב רש"י במקום: אף על פי שהאש הייתה יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט.

וכן כתב הרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין (פ"ב ה"א) וז"ל: מצות עשה להיות אש יקודה על המזבח תמיד, שנאמר "אש תמיד תוקד על המזבח", אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט, שנאמר "ונתנו בני אהרון הכהנים אש על המזבח".

והנה בפירוש המשניות במסכת שבת (פ"א מ"א) כתב הרמב"ם ז"ל: שכיון שמצווה להביא אש מן ההדיוט, הייתה מדורה בבית המקדש במקום שנקרא "לשכת בית המוקד" ולשם היו מכניסים את העצים והיו מדליקים אותם במדורה, והיו מעלים את העצים על המזבח כשהם דלוקים.

"ואם תקריב מנחת ביכורים לה' אביב קלוי באש גרש כרמל תקריב את מנחת בכוריד" (ב יד)

אדם שגדל כיהודי, וחשב שהוא יהודי, נודע לו לפתע שאמו הייתה נכריה, מכיוון שעברה גיור שלא כהלכה. מה הדבר הראשון שכדאי לו לעשות? הרב עזריאל טאובר זצ"ל סיפר ששאלה זו, נשאל על ידי הרב שמשון פינקוס זצ"ל, והוא עצמו השיב שוודאי היה רץ להתגייר. לעומתו השיב הרב פינקוס, שהוא היה רץ לקיים מצוה שכשיהיה יהודי לא יוכל לקיים אותה בזמן הזה, ורק בן נח יכול לקיימה, והיא מצוות הקרבת קרבן. וכמו שנאמר בדברי הרמב"ם (פ"יט מהלכות מעשה הקרבנות ה"ז): הנכרים מותרים להקריב עולות לשם בכל מקום, והוא שיקריבו בבמה שיבנו, ואסור לסייע ולעשות שליחותן שהרי נאסר עלינו להקריב בחוץ, ומותר להורות להם וללמדם היאך יקריבו לשם הא-ל ברוך הוא, עכ"ל. והנה מבואר ברמב"ם שכדי להקריב קרבן, הנכרי צריך לבנות במה, ואי אפשר להקריב קרבן לה' שלא בבמה או במזבח, וכמו שכתב שם בהלכה א': שאין קרבי קרבן אלא על המזבח ואף על פי שהוא בחוץ שנאמר ויבן נח מזבח, יעו"ש.

ומעתה יש לדון: מה הדין לאחר שהנכרי בנה את הבמה והקריב עליה קרבן, האם מותר לנתץ את הבמה, או אסור כמו שאסור לנתץ מזבח שבנאו ישראל, שנאמר 'לא תעשו כן לה' אלוהיכם', או שמא איסור זה נאמר רק במזבח שהוקדש על ידי ישראל, ולא במזבח שהוקדש על ידי נכרי, עבור קרבנות של נכרי.

ובשו"ת טוב טעם ודעת (מהדורה רביעאה בהשמטות לסימן רנט, עמוד תשסט בנדמ"ח) שכתב חכם אחד רצה להביא ראייה לנידון זה מהמבואר במסכת זבחים (דף קטז ע"ב) שכמו שמזבח של ישראל אסור לבנותה מדבר שנשתמש בו הדיוט, הוא הדין בבמה של נכרי בזמן הזה, אסור לבנותה מדבר שנשתמש בו הדיוט, הרי שדיני המזבח ובמת נכרי, שווים

"ואם נפש כי תחטא ועשתה אחת מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו" (ה יז)

אדם הלך לתומו ברחוב, ולבסוף התברר לו שהוא הולך אחר המת, והוא אחד המלווים שלו, וכל מי שראה אותו חשב שהוא אחד המלווים של המת, האם קיים מצוות הלוויית המת, מפני שסוף סוף הנפטר קיבל כבוד מכך, או שמא מאחר ולא התכוון לכך, וכלל לא ידע שהוא מלווה מת, לא קיים שום מצוה. ונפ"מ כגון באופן שאותו אדם קיבל על עצמו למשך חודש שהוא חייב כל יום ללוות מת (מפני שפעם אחת זלזל במצווה זו), האם קיים בהלווייה זו את המצווה, או שמא לא קיים, ואז יצטרך לפנות לבתי ההלוויות ולהשתתף בהלווייה נוספת?

כתב הנצי"ב (הרחב דבר פרשת ויחי נ ז) וז"ל: ואפילו מהלך האדם אחר המטה בדרך הילוכו, לצורך עצמו, מ"מ מקבל שכר הלוויית המת, שהרי מכל מקום עשה כבוד למת. והוא בכלל עושה מצוה שלא לשמה, שנחשב מכל מקום למצווה, מכש"כ בעניין שהוא בכלל גמ"ח, אין נפק"מ מאיזה טעם עשה, אם לשם מצוה או לא, אלא כל שעשה הגמ"ח נחשבת לזכותו, וכן בהלוויית המת, אחרי שמכל מקום הליכה זו אחר המטה הוא לכבוד לפניו, ממילא נחשבת לזכות להולך. ועוד ראייה דגם העולה שלא בשביל המת נחשב לו לכבוד, מהא דתניא במכילתא בפרשת בשלח, ולא עוד אלא שעם יעקב עלו עבדי פרעה וזקני ביתו. ועם יוסף עלו הארון והשכינה והכוהנים והלוויים וכל ישראל ושבעה ענני הכבוד, עכ"ד, והרי כל אלה לא בשביל הלוויית יוסף עלו אחרי מיטתו, אלא שמכל מקום נחשבו לכבוד ליוסף. והכי יש להוכיח עוד ממעשה דבעיא מוכסא בגמרא במסכת סנהדרין (דף מד ע"ב) לפי פרש"י שניתן כבוד להרשע, שליווה

בסוף דבריו שזכות היא לו, ולא כתב במפורש שקיים המצווה, יתכן שכוונתו שלא קיים את המצווה בשלימות, מכל מקום את המצווה קיים. וכן פסק מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שמכיוון שלמעשה הלך בלוויה זו, והמת התכבד על ידו, נחשב הדבר שקיים מצוות לוויה, וקיים את קבלתו.

6. הגונב כסף מתייר ויכול להחזיר לו את המעות בשבת, ואם לא יחזיר לו הטיס בחזרה לביתו ולא יוכל להשיב לו,

האם מותר לגנוב להשיב את הכסף בשבת? הוכח מפרשת השבוע!

למנוע חטא, עיי"ש. והוסיף להתעוררות תשובה סניף נוסף להקל להחזיר את הגזלה דחיישן שמא יתגבר עליו יצרו ולמוצ"ש לא ישיב, עיי"ש.

והנה לכתחילה עדיף להחזיר על ידי נכרי, ואם אין נכרי אפשר להקל בדחיפה ברגליו, על פי דברי הביאור הלכה (סוף סימן רסו). ואם הכסף נמצא בכיסו של הגנב והולך בכרמלית, ילך פחות פחות מדי אמות וכשיגיע לחדרו של התייר יזרקנו כלאחר יד, כמבואר בביאור הלכה שם. והנה נאמר בגמרא במסכת פסחים (דף ו ע"א) שאם מוצא חמץ במועד כופה עליו את הכלי, וכתב המשני"ב (סימן תמו סק"ז) שנהגו לכפות כלי ולא לבער את החמץ ביו"ט אפילו עיי"ש שבות דשבות כגון להשליך את החמץ לנהר על ידי עכו"ם, אפילו שמעיקר הדין זה מותר. אך נראה שאין זה דומה לנידונו דבחמץ אם רוצה לבער את החמץ, ואינו עושה כן בגלל איסור דרבנן תו לא עובר על איסור של בלא יראה, ועוד דיש חשש שהגוי לא יפורר החמץ כדינו, כמבואר במג"א (שם סק"ב) יעו"ש, משא"כ בגזלה, כל רגע שאינו משיב את הגזלה הרי שנשאר בידו האיסור של לא תגזול. (חש"ח פסחים ו ע"א).

בשערי דעה (ח"א סימן נו) שבמצוות שבין אדם לחברו, התורה לא הקפידה על הכוונה.

ונראה שזהו כוונת הנצי"ב, שמכיוון שמצוות הלווית המת, היא מצוה שבין אדם לחברו, אין הכוונה מעכבת בה, ומקבל על כך שכן, ומה שכתב

"נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו או בפיקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו" (ה כא)

אדם שגנב כסף מתייר, ויכול להחזיר לו את המעות בשבת, ואם לא יחזיר לו, התייר יטוס בחזרה לביתו ולא יוכל להשיב לו, האם מותר לגנוב להשיב את הכסף בשבת?

בספר ההתעוררות תשובה (ח"ד שיר מעון לפרשת ויקרא ה-כא) דן בשאלה מעין זו, וכתב שמוותר לעבור על איסור טלטול מוקצה כלאחר יד, ולהשיב את הגזלה מלחשאי את הגניבה בידו, כי איסור טלטול מוקצה כלאחר יד התירו במקום פסידה, דהוי שבות דשבות במקום מצוה, ומצינו בדברי מרן השולחן ערוך (סימן שז ס"ה) דשבות דשבות במקום מצוה יש להתיר. ויעויין עוד במשנ"ב (סימן שא ס"ק ק ובבאו"ה ד"ה אם) וז"ל מותר במקום פסידה להוציא המעות שלא כדרך הוצאה, עיי"ש.

ולחשיב גזלה נחשב למקום פסידה. ומצינו שגם בשביל צער בעלי חיים מותר לעבור על מוקצה, כמבואר בשו"ע (סימן שה סעיף יט), ומבואר בחזו"א (סימן לז כז) שאם עבר על איסור שהיה והשהה תשביל על האש שלא כדין מותר לעבור על איסור מוקצה ולהסיר את התשביל מהאש כדי

7. האם מותר לאורח ליטול מנה מחתונה שהשתתף בה ולהביאה לאשתו? הוכח מפרשת השבוע!

נכנסים אצל בעה"ב אינם רשאים ליתן לבנו של בעה"ב ולא לעבדו ושלוחו אא"כ נטלו רשות מבעה"ב וכתב בית יוסף דאין זה ענין לברייתא זו, דגם האי דבן עזאי לא משום גזל אלא מחשש שמא אין בידו דבר אחר להאכילם יעשי"ה, ומה שמשמע דלא כט"ז דלא משום גזל נקטו בה ואם קידש בחלקו ה"ז מקודשת וה"ר מזה למה שכתב התשב"ץ (ח"ג סי' צ"ה) ונרמז בהגהות הגרע"א (אה"ע שם) דאם נטל אחד מהמסובין כוס יין מלפניו וקידש בה ה"ז מקודשת, וכמו דעת מרן בשולחן ערוך אבה"ע.

ותירץ מו"ר הגרש"ה וואזנר זצוק"ל לשואל בספרו שו"ת שבת הלוי דמהרי"ט (ח"א סימן ק"ג) כתב בפשיטות דאיסור ליתן לאחרים ולקדש בו, וכתב דהאי דלא ייתן לבנו של בעה"ב משום כיסופא דבעל בית וגם משום גזל, והאי תוספתא דמס' ב"ק דמייתי הטור יו"ד שם משמע דוקא בנו של בעה"ב וכן האוכל אצל אביו ועבד אצל רבו אבל שאר אדם לא אי נמי הנוטל מעל השולחן איכא טעמא דאתי לידי כיסופא אבל בן האוכל אצל אביו ליכא טעמא דכיסופא - וא"כ דעת מהרי"ט דאיכא סרך גזל בזה.

ובסוף דבריו מסיק בעל שבת הלוי: שרק כאשר יושבים על השולחן אז הנידון מתחיל האם מותר לתת לאחרים, אבל לקחת הביתה מהאוכל פשיטא לי דאיכא סרך גזל, מלבד ממנתו ממש שהייתה כבר מוכן לו לאכלו ומנע עצמו מאכילה, בזה יראה דאין חשש, אבל לקחת ממאכלים שנתרו שם על הסעודה שלא היו שייכים לו ממש לפי עני"ד אין היתר, ואין נפק"מ בזה אם כתוב על ההזמנה לכבדו ולבני ביתו שזה נוסח בעלמא אלו באו שם, אבל אין זה סבת היתר לקחת לילדיו ובי"ב שלא באו לכאן, ודבר ידוע שבהרבה מקומות מחזירין מהמנות לבעל האולם ועושים עמו חשבון על הנותר או שהוא שייך לגמרי לבעל האולם והוא בכלל רווח שלו.

איברא יש מקומות כמו באמריקה שמה שנשאר מן הסעודה אפילו עופות ומנות שלמות זורקים לאשפה לאבוד ובין כך וכך על הבעה"ב המזמין לשלם הני"ל, מ"מ כיון דכך נוהגים אלו האנשים ואין המנות עומדים אלא לאבוד שוב אין מקפיד עליהם, אבל מעיקר הדין ובמקום שמקפידין עליהם איסור גמר לקחת חלק.

הנה הגרי"י זילברשטיין בספרו חשוקי חמד על מסכת כתובות (דף ב' ע"א) חקר בשאלה זו והביא ראיה: מהא דאיתא בתוספתא במסכת ביצה (פרק ד' סעיף ט) מה הן מוציאים מבית המשתה, ופירש שם המנחת ביכורים מי שזימנו אותו למשתה, מה מותר ליקח מבית המשתה לביתו, ואין בזה חשש גזל והקפד בעל הבית חתיכת בשר חלק מהסעודה וגלוסקמה הוא כעין גלוסקא, והוא פת עגול קטן שהיה דרכן לעשות, ומצה מתובלת, כל אלו אין בעל הבית מקפיד עליהן, רבן שמעון בן גמליאל אומר מקום שנהגו לחלק אגוזים וקליות, ויליכו בנו ובתו הקטנים, מוליכן עמו לבית האבל ולבית המשתה ולבית השמחה מקום שנהגו, מותר להוליך בניו

גם עכשיו אין לו אבל הוא מתבייש לפשוט יד...

בואו ונעזור לו עכשיו כדי שהוא לא יפשוט את הרגל! תרום עכשיו לקופת הקהילה מתן בסתר זה הרבה יותר מעניי עירך - כי זה גם השכן שלך!

לסיוע ותדומות: בנק מרכזתל סניף: 821 חשבון: 89099
ניתן לתרום גם בבית / פייווקס למספר: 052-8144488

"והשיב את הגזלה אשר גזל" (ה כג).

יש לחקור אורח שהוזמן לחתונה והמלצר הגיש לו מנה, האם מותר לאורח ליטול את המנה שלו ולהביאה לאשתו, לשיטת הסוברים שהאורח זוכה במנה רק כשמכניסה לפיו או דילמא אסור דהויה חשש גזל.

הנה מו"ר הגרש"ה וואזנר זצוק"ל בספרו שו"ת שבת הלוי (ח"מ חלק ד' סימן רכ"ה) נשאל האם יש איסור לקחת משולחן הסעודות מאכלים הביתה.

הנה הרמ"א (אה"ע סימן כ"ח ס"ק י"ז) העתיק מהגהות אלפסי דאורח שיושב אצל בעל הבית ונטל חלקו וקידש בו אשה דהיא מקודשת.

הט"ז (אבה"ע סימן כ"ח ס"ק ל"ד) הקשה על דבריו של הרמ"א וז"ל: תמוה לי מאד האי פסקא דהא איתא בגמ' חולין צ"ד אין האורחים רשאים ליתן ממה שלפניהם לבנו ולבתו של בעה"ב אלא אם כן נטלו רשות מבעה"ב וכן נפסק בשו"ע (או"ח סימן ק"ע ס"ק י"ט) ואם כן כ"ש שלא ליתן לאחרים שלא ברשות בעה"ב, ואמאי יוכל לקדש בזה, ועל כן נראה דאין כאן קידושין ודאי אלא ספק כן נראה לי ברור. והא דכתב ברבינו יונה (פ"ח דברכות) וכן בבית יוסף (סי' ק"ע) וכן קימ"ל בדבריו של מרן בשו"ע (או"ח סימן קס"ט) דאורחים רשאים ליתן זה לזה, היינו אורחים זה לזה דוקא כיון שזימן אותם כמו שכתב הט"ז בעצמו (סימן קס"ט) וכבר הרגיש בזה המגיה בט"ז אה"ע.

והקשה השואל לבעל שבת הלוי מהא דאיתא בטור וכן בבית יוסף (יו"ד סימן רצ"ח) שהביא ברייתא לגבי בן שאוכל אצל אביו ועבד האוכל אצל רבו נותן פרוסה לעני או לבנו של אוהבו ואינו חושש משום גזל שכך נהגו בעה"ב, וכתב בבית יוסף שם דמה דתני בברייתא דבן עזאי דאורחים

לביתם, אין לקחת את המנה, שהרי דעת בעל השמחה היא שיהיה מנות לכל מי שטרם להגיע לשמחתו.

ובני ביתו הקטנים לשמחה ולמשתה, ואין בזה הקפד, אחרי שכן נהגו, ויתכן שגם בימינו כך.

ובסוף דבריו מסיק בעל החשושי חמד: אך אם בעקבות כך יחסר מנות לאנשים אחרים שהגיעו לאולם, או שבעלי השמחה נוטלים את הנשאר

8. גנב וגזלן שהחזירו את הגניבה בכפיית בית דין האם כשרים לעדות מיד שהחזירו את הגניבה?

החזירו מעצמו, אבל אם לא החזיר רק ע"י כפיית ב"ד, לא מהני החזרה עד שיעשה תשובה.

אבל הבי"ח כתב על דברי הטור: וז"ל ומיהו נלפע"ד דאף זה אינו אלא במוחזק לגנב ולגזלן, אבל מי שלא גנב או גזל אלא פעם אחת אעפ"י שלא הייתה השבה אלא ע"י כפיית ב"ד מיד כשהחזיר הגניבה או הגזלה הרי הוא כשר לעדות ולשבועה.

ובקצות החושן (סימן ל"ד ס"ק ב) הסביר שיטת הבי"ח דסבירא ליה דחזרה אפילו ע"י כפיה הויה חזרה: כיון דהוא מקיים "והשיב את הגזלה" אפילו אם זה על ידי כפיה זהו תשובתו, ואע"י דהוי על ידי כפיה, וכמו חייבי מלקות אחר שלקה הוי כאחיד כדאמרין בגמרא במסכת מכות (דף כ"ג ע"א) אף על גב דהמלקות על ידי ב"ד הוא.

ומעיר הקצות החושן שמדברי התוספות מבואר כדברי הרמ"א: דהרי הקשטה הגמרא במסכת בבא מציעא (דף ה' ע"ב ד"ה דחשיד אממונא) בההוא רעיא דאכל תרתי מינייהו, אמאי פסול הרי חייב לשלם, ומתמצים דמה שהוא משלם ע"י עדים אין זה השבה מעליא דעל כרחו משלם, והיינו טעמא דכופר בפיקדון פסול לעדות, ומבואר דאפילו בפעם אחת כגון עובדא דההוא רעיא או כופר בפיקדון נמי לא מהני חזרה על ידי עדים, ולכן העיקר כהרמ"א.

ובהגהות אמרי ברוך (ח"מ סימן ל"ד) בטו"ז (סק"ז) כתב לבאר לשון הרמב"ם ודברי הטור שם, ומסקנתו דכל שהשיב גוף הדבר שגזל וקיים מצות "והשיב את הגזלה" אף שלא החזירו רק בכפיית ב"ד באופן שאין כאן תשובה מ"מ לא נפסל לעדות, כיון דלא נקרא רשע איך לפסלו, ורק בלא החזיר גוף החפץ שגזל אלא שילם שווי לבעליו אז לא מתכשר אלא כששילמו מרצונו הטוב שזה עצם תשובתו ע"ש.

"והשיב את הגזלה אשר גזל" (ה כג).

יש לחקור גנב וגזלן שהחזירו את הכסף שגנבו וגזלו האם כשירים לעדות או דילמא פסולים.

הנה הרמב"ם בהלכות עדות (פרק י הלכה ד) כתב אע"פ שהחזירו הגנב והגזלן הממון שגנבו וגזלו ושילם העד זומם הממון שהזום עליו, פסולים לעדות.

והקשה עליו הטור (ח"מ סימן ל"ד) ואינו יודע למה לא יוכשרו אחר שהחזירו הממון. ומתוך הטור: אפשר שרצונו לומר אף על פי ששלמו כיון דבכפיית ב"ד שילמו פסולים עד שישבו מעצמם.

ובכסף משנה תמה על תרוץ של הטור: שזה דבר פשוט הוא ולא היה צריך רבינו להזכירו. ומתוך הכסף משנה את דברי הרמב"ם: שאפילו החזיר ברצונו את הגניבה והגזלה נמי פסול, והרמב"ם למד את זה מהא דאמרין בגמרא במסכת סנהדרין (דף כ"ו ע"ב) מאימתי חזרת מלוי בריבית וכו' ומשמע דכשהחזיר ממון האיסור ברצונו עסקינן ואפילו הכי לא מתכשרי עד שיעשו תשובה, וכן בדין שאע"פ שהחזירו הממון, מכל מקום עבירה דעבוד עבוד, וצריכים תשובה ממנה.

והקשה הסמ"ע (ח"מ סימן ל"ד ס"ק י"ז) לפי שיטת הטור: מאי שנא דבמלוה בריבית לא מהני חזרה לחוד אף כשחזרו ברצון, משא"כ בגזל כשחזרו ברצון מהני? ומתוך: דדווקא במי שהרגיל נפשו בכך בריבית לא מהני בחזרה לבד, אבל כשעושה גזלה בפעם אחת והחזירו מעצמו די, וכן בריבית.

וכן דעת הרמ"א (ח"מ סימן ל"ד סעיף כ"ט) דבגנב ובגזלן אע"פ שהחזירו פסולים לעדות דכל זה דווקא במי שרגיל לגזול ולגנוב, אבל מי שגנב וגזל באקראי בעלמא, מיד שהחזיר מה שגנב וגזל, הוי תשובה, ודווקא אם

פורים זה הוא הזמן להתחיל להבין עה העצפה של הצחוק.

אנחנו פגיעים להבנה, שאין זה עשנה עד כעה הפצב שלנו נראה באזור הדעודים, לוטה בערפל או ... גרוע, לעולם אסור לנו להרים ידיים! לעולם אסור לנו לוותר על התקווה! כאשר אנחנו עתלבישים כמו "האני האחר" שנמצא בתוכנו אנחנו צוחקים ופחזרים את הצרות שלנו לפרופורציות האמיתיות שלנו.

9. המילה "פורים" - באיזה לשון ושפה היא?

קראו לימים האלה 'פורים' על שם הפור. כי אם לא נכתב מתחילה בלשון שהיו מדברים בה באותה המלכות לא היינו יודעים למה נקרא פורים. וכן כתב האבן עזרא במגילת אסתר (ג ז) "הפיל פור - זאת המלה פרסית, ופירושה גורל".

כתב הרשב"ם (שמות טז טו) שהשם "פורים" אינו בלשון הקודש אלא בלשון פרסי, וקבעו כך חכמים כדי שיקבע זיכרון הנס לדורות שהיה לישראל בפרס, והביא ראיה לדבריו ממה שכתוב במגילת אסתר (ג ז) "הפיל פור הוא הגורל לפני המן", שהרי היה צריך לכתוב "הפיל הגורל", שהרי המגילה נכתבה בלשון הקודש, אלא שנכתב כן להודיענו שעל כן

10. מדוע נקרא פורים בלשון רבים על שם הגורל הרי היה רק גורל אחד?

לבטל הכל לחיות נפש וגוף ישראל, ונמצא דכשהפיל אחשוורוש הפור היה בדעתו לבטל דת ישראל, והמן היה בדעתו להרגם וה' ברחמיו הפליא לעשות שנתבטלו השתי גזרות של גוף ונפש וחיו על התורה ועל העבודה, וזהו שאמר על כן קראו לימים האלה פורים תרתי משמע על שם הפור כי בזה הפור היו שתי גזרות דאחשוורוש הפילו וכיון לבטל הדת, והמן הרע כיון להרוג והם שתי גזרות ושתי גורלות בבת אחת, ולכן נקרא פורים תרי משמע, על כל דברי האיגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם, שם רמז זו היא שימת עין על כל דברי האיגרת ושם ימצא דאחשוורוש הפיל הפור דסמיך בכתוב אחשוורוש הפיל פור.

ומהר"ש די אוזידא בספרו מדרש שמואל בפירושו על המגילה (פרק ג' פסוק ז) ובטעמה דקרא (מגילת אסתר) מתרצים: על פי מה דאיתא במדרש אסתר רבה (פ"ז) שהמן הפיל פור על ימי השבוע, ולא עלתה לו כי כל יום ויום קטרג לפניו, ואם כן אם לא היה מפיל כי אם את הפור הראשון, בוודאי לא היה נכנס לתגר זה, ורק על ידי שמלאו לבו להפיל גורל שני על החדשים, ועלתה לו, בזה נתפתה, לכן קראו לימים האלה פורים, כי על ידי שעשה שני גורלות נעשה הנס.

כתוב במגילת אסתר פרק ט' פסוק כ"ו על כן קראו לימים האלה פורים של שם הפור.

יש להקשות: למה קראו לימים האלו פורים לשון רבים על שם הפור שהוא היה רק אחד?

המהר"ל בספרו אור חדש מתוך: מה שאמר על כן קרא לימים האלה פורים היינו יום י"ד ויום ט"ו בשושן, מפני שהם מחולקים בי"ד הרגו בשונאיהם, ויום ט"ו יום הנחה משתה ושמחה, אף על גב שאלו שני ימים נקבעו על ידי גורל אחד, מכל מקום כיון שאין יום זה כיום זה והם מחולקים נקראו פורים בלשון רבים.

החיד"א בספרו חומת אינד (על מגילת אסתר) מתוך: על פי מה שכתב מהר"ח הכהן ז"ל דאחשוורוש עצמו הפיל הגורל להמן, וזה מה שסמך הפסוק אחשוורוש להפיל פור, גם כתב הרב מהר"י ז"ל דאחשוורוש סבר דיכתב לאבדס היינו לאבד דתם, והמן כיוון לעקרם מן העולם, ולזה אמר מי הוא זה וכו' עיין שם באורך ולזה הוצרכה אסתר המלכה להתחנן ולבכות להעביר רעת המן דאחשוורוש הוא עומד בשלו לאבד הדת וזו היא שקשה ועל זה הוצרכה אסתר המלכה להפיל תחינה ודמעתה על לחיה

11. איך יכול להיות שפורים יותר גדול במעלתה מיום כיפור?

בספרים הקדושים דמדברי הזוהר משמע שפורים גדול יותר במעלתה מיום הכפורים.

יש להקשות: איך יכול להיות שפורים שאוכלים ושותים ורוקדים ומתחפשים יותר חשוב מיום כיפור שכל היום נמצאים בבית כנסת

כתוב בזוהר הקדוש בתיקוני הזוהר (תיקון כ"א) וכן מובא בקדושת לוי (קדושות לפורים קדושה ראשונה) וביערות דבש (ח"א דרוש ח) וכן במאור ושמש (רמזי פורים) "יום כפורים" שהוא כמו פורים. וכתבו

שכאשר מצער יהודי הקב"ה מצטער, וכשיהודי בשמחה הקב"ה יש שמח.

וידוע מה שכתבו במפרשים דלכן נוהגים לתת מחצית השקל: להראות דכל אחד בעצמו בלי חברו הוא רק כמחצית הגוף דבין במשא ומתן ובין בתורה צריך הוא לעזור חברו, ולזה צריך לתת מחצית השקל לרמוז כי אינו רק מחצית, כך כתב באלשיך בפרשת כי תשא ובמהרי"א (על התורה פרשת שקלים עמוד צ"ו) והחיד"א בספרו פני דוד (בפרשת כי תשא).

ולפי זה כותב במהרי"א על מגלת אסתר דבר נפלא: דהנה איתא בגמרא במסכת מגילה (דף י"ג ע"ב) אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, דהנה המן טען ישנו עם אחד מפורז ומפורד בין העמים ורצה לקטרג שיש מחלוקת הקדים הקב"ה שקלים שמוזה מראה כל יהודי שהוא רק חצי וצריך להגיע לשני, אם כן מראים שיש אחדות.

12. מדוע אין חיוב לאכול סעודת בליל פורים כמה זה שונה מיו"ט שאוכלים אף בלילה?

ביום טוב גדול הוא, הן לעניין קבלת התורה ברצון הוא חשוב מיום של שבועות, דהא קיבלו באונס כפיית הר כגיגית והדר קבלה בימי אחשוורוש ברצון, כמו שמבואר בגמרא במסכת שבת (דף פ"ח ע"א) והן לעניין גאולה ממייתה לחיים הוא טפי מגאולת מצרים מעבדות לחירות כמבואר בגמרא במסכת מגילה (דף י"ד ע"א) אם כן מדוע בלילה אין חיוב סעודה כמו שאר ימים טובים.

השפת אמת (ליקוטים) מתרץ: הטעם שלא תקנו סעודת פורים רק ביום ולא בלילה, כדי שלא ישתכרו וימנעו מקריאת המגילה ביום. וגם כי עיקר המנוחה בעת ההצלה הייתה ביום, כי בלילה היו יגיעים מהמלחמה.

ובקדושת לוי (קדושות לפורים קדושה רביעית) מתרץ: על פי מה דאיתא בגמרא במסכת שבת (דף פ"ו ע"ב) ולקבלו התורה בלילה, ומשני הגמרא דכתיב: "לא מראש בסתר דברתי" (ישעיה מ"ח ט"ז) אם כן נמצא שעיקר קבלת התורה צריך להיות דווקא ביום, ושמחת פורים הוא שנוח לנו מה שאנחנו מקבלים עלינו התורה מאהבת הנס, ועיקר קבלת התורה ביום דווקא, ולכן סעודת פורים שעשעה בלילה לא יצא ידי חובתו.

ובשו"ת דברי יציב (אורח חיים סימן רצ"ז) מתרץ: משום דבלילה אין עת האסוף, וכמו שאומרת הגמרא במסכת תענית (דף י"ב ע"ב) מה אסיפת זקנים ביום וכו' ופרש"י דבלילה כל אחד בביתו ואינן נאספים עכ"ל, ועיין תרומת הדשן (סימן ר"צ) לעניין אבל יוצא מפתח ביתו בלילה עיין שם, וברמ"א (נו"ד סי' שצ"ג ס"ב), ומשום הכי כיון דחיוב סעודת פורים באסיפה והתחברות לא יצא בלילה.

ובשפת אמת (פורים שנת תרמ"ט) כתב: ויתכן על דרך הלצה לרמוז במאמר חז"ל בגמרא במסכת מגילה (דף ז' ע"ב) "סעודת פורים שעשעה בלילה" לא יצא ידי חובתו שנאמר לעשות אותם ימי משתה פירוש לא להתהלך בחשיכה לאכול ולשתות ניתנו ימי הפורים לנו, רק לעשות אותם ימי משתה ושמחה לגלות הארת הימים והנסים שנעשו בימים ההם.

רבי צדק הכהן מלובלין בספרו שפתי צדיק (אות ס"ב) כתב לפי דבריו יובן היטב המשך דברי הגמרא "יתנא מיניה ארבעים זימנין" שלכאורה לא מובן מה יש לשנן הלכה פשוטה זו כל כך הרבה פעמים, אבל לפי ביאור השפת אמת יובן היטב, כי כדי לידע כיצד צריך לאכול סעודת פורים צריך הרבה ללמוד.

13. האם בליל פורים מותר לעשות מלאכה?

צריך לומר לבני הכפרים המקדימים ליום הכניסה שהן מותרים במלאכה שאין זה זמן קריאתה אלא מדין הקדמה בעלמא, והאי דנקט בירושלמי בני כרכין הקוראים בי"ד, לרבותא נקטה, אף על פי שהוא זמן קריאה לכל, ומכאן יש ללמוד לדין דתלי במנהגה דאפילו באתרא דנהיגי איסורא, במקדימים לא מיתסר.

וכתב בטורי אבן במסכת מגילה (דף ז' ע"ב ד"ה סעודת) דמהירושלמי משמע דגם בלילה יש איסור מלאכה בפורים, דאם לא כן מה הקושיה של הירושלמי מהיה כותבה, דילמא המשנה מדברת בלילה.

וכן סובר החתם סופר (או"ח סימן קצ"ה) דעכשיו שאנו נוהגים שלא לעשות מלאכה גם בלילה אסור.

אבל הפרי מגדים (או"ח סימן תרצ"ו) ובמשבצות זהב (סק"א) התיר לעשות מלאכה בליל פורים, ומדמה לה לערב פסח שבלילה עד הנץ מותר בעשיית מלאכה, אף שנהגו לאסור עשיית מלאכה בערב פסח, וכל שכן פורים. וכן כתב בישיעות יעקב (סימן תרצ"ז ס"ק ו) דבליל פורים מותר בעשיית מלאכה. וכן כתב בשפת אמת במסכת מגילה (דף ה' ע"ב) על

ומתפללים ושבים בתשובה שלימה להקב"ה?

נראה לתרץ: על פי מה דאיתא במשנה במסכת יומא (דף פ"ה ע"ב) אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו, דאע"פ שיושב בבית הכנסת כל היום עד שלא ירצה את חברו אין נחל לו כלום להרבה פוסקים אפילו עבירות שבין אדם למקום, חזינן מזה שלהקב"ה חשוב שיהא בין אדם לחברו, והנה ביום כפור עיקר היום זה בין אדם למקום שיושב ומתפלל, מה שאין כן בפורים עיקר העבודה זה בין אדם לחברו משלוח מנות מתנות לאביונים, וכמו שכתב בספר מנות הלוי בטעם הדבר שתיקנו משלוח מנות בפורים, להרבות שלום ורעות היפך מן המלשינות של המן שאמר ישנו עם אחד מפורז ומפורד בין העמים במחלוקת, ולכן תקנו משלוח מנות, אם כן לכן יותר חשוב במעלתה פורים משום שכל מצות היום זה בין אדם לחברו והקב"ה שמח ושש כשמשמחים יהודים, וידוע מה שכתב המהרש"א בגמרא במסכת תענית (דף כ"ב ע"א) להסביר מה דאיתא בגמרא (שם) שמי שמשמח אנשים הוא בן עולם הבא, משום

איתא בגמרא במסכת מגילה (דף ז' ע"ב) אמר רבא סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו.

איתא במרדכי מסכת מגילה פרק מגילה נקראת (רמז תשפ"ז) דפירש ראב"ה שצריך לנהוג בליל פורים כלילי שבת ויומו, דומיה דקריאה דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים ואין היקש למחצה. ומורי ה"ר מרדכי כתב שאינו מבין: דהא בתריה קאמר רב אשי הוה יתיב קמיה דרב כהנא נגה ולא הוה קא אתו רבנן, אמר מאי האי דלא קאתו רבנן לבי מדרשה, א"ל דילמא טרידי בסעודת פורים, א"ל ולא הוה אפשר למכלא באורתא, א"ל ולא סבר לה מר להא דרבה דאמר סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא י"ח, מ"ט ימי משתה ושמחה כתיב משמע דסעודה אחת די.

ולעניין הלכה: כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן תרצ"ה) מצוה להרבות בסעודת פורים, ובסעודה אחת יוצאים, וסעודת פורים שעשעה בלילה, לא יצא ידי חובתו, ומ"מ גם בלילה ישמח וירבה קצת בסעודה.

ובדרשות החתם סופר (עמוד קמ"ט טור א) מובא גם כן בחתם סופר החדש (מגילה ז' ע"ב) הקשה: מה נשתנה פורים מכולהו יום טוב דמערב עד ערב תשבתו שבתכם, ופורים ביום ולא בלילה, והרי באמת פורים

כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן תרצ"ו) פורים מותר בעשיית מלאכה, ובמקום שנהגו שלא לעשות אין עושין. וכתב הרמ"א והאידנא נהגו בכל מקום שלא לעשות, והעושה, אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה לעולם.

יש לחקור האם בליל פורים גם נהגו שלא לעשות מלאכה בפורים או דילמא בליל פורים ליכא איסור לעשות מלאכה.

הנה איתא בגמרא ירושלמי במסכת מגילה (פ"ב סוף ה"ב י"ט ב) דמהא דכתוב במשנה במסכת מגילה (פרק ב' דף י"ז ע"א) היה כותבה אם כיון ליבו יצא, מזה משמע דפורים מותר בעשיית מלאכה דא"כ אסור לכתוב בפורים, ודחי דמירי בי"ד בכרכים.

וכתב הר"ן על הר"ף מסכת מגילה (דף ה' ע"א מדפי הר"ף) מכאן משמע דאפילו נימא דפורים אסור בעשיית מלאכה, אם חל ט"ו בשבת שהכרכים מקדימים ל"ד שהם מותרים בעשיית מלאכה שלא נאסר פורים בעשיית מלאכה למאן דאית ליה שהוא אסור בגמרא במסכת מגילה (דף ה' ע"ב) אלא בזמנו, ואף על פי ש"ד זמן קריאה לכל, ואין

ובירושלמי מקשה מהך דאם היה דורשה ומגיהה דהיה כותבה קתני, והא דבגמרא שלנו לא מקשה, אפשר דסבר דכמו דדרשנין סעודה שעשעה בלילה לא יצא ידי חובתו מאי טעמא ימי משתה, ואם כן יום טוב נמי דווקא איומי קאי, הא לילות אינו אסור במלאכה, ותמן בלילה קאי, ועיין בשו"ת מהרש"ם (חלק א' סימן ס').

14. האם בפורים מותר להתפלל עם התחפושת?

ומסיק: אין חיצונית המלבוש קובע, אלא אופן עמדו לפני השי"ת על דרך המבואר בדברי מרן בשולחן ערוך (סימן צ"ח) דיחשוב כאלו שכונה כנגדו, ועומד לפני מלך העולם, וכיון שמתפלל על פי דברי ההלכה והוא מכוסה כהלכה ואינו עושה שחוק אין נפ"מ באיזה בגד עומד. ועוד נראה לומר: מכיוון שיש ענין להתחפש בפורים ואדם שמתחפש הרי הוא עושה זאת משום מנהג ישראל ואינו עושה משום שחוק וקלות ראש ליכא איסור.

15. מדוע מגילת אסתר אינה נקראת מגילת מרדכי הרי הוא גם כתב את המגילה?

כך כמו מסירת נפש אסתר, שהיא הייתה מוכרחת למסור נפשה להצלת נפשות מישאל, ולכך נקראת המגילה על שמה. בספר שפתי חכמים על מסכת מגילה (בהקדמה ס"ק כ"ה) מתרץ: לפי שעיקר הנס היה על ידה לכן נקראת על שמה, ועיין בתוספות בגמרא במסכת מגילה (דף ד' ע"ב ד"ה שאף הם היו באותו הנס). ועוד מתרץ בספר שפתי חכמים על מסכת מגילה (בהקדמה ס"ק כ"ה): לכן נקראת המגילה מגילת אסתר, לפי שענין אסתר שהיא הייתה יתומה עזובה מאב ואם, וכמו דאיתא בגמרא במסכת מגילה (דף י"ג ע"א) עיברה מת אביה, ילדתה מת אמה, ואפילו הכי באה ישועה גדולה כזו על ידה, היא נחמה לכל עזובים והמצטערים, לחזק בטחונם בישועת ה', והיינו דאיתא בגמרא במסכת יומא (דף כ"ט ע"א) "אסתר סוף כל הניסים" רצה לומר כשאדם הגיע שאין עוד מקום שיעשה לו ניסים, יזכור מעשה אסתר ויבטח בה' בישועת ה' כהרף עין. ועוד נראה לומר על פי דברי הגמרא במסכת חולין (דף קל"ט) על דברי הפסוק: "אנוכי הסתר אסתיר פני" (דברים ל"א י"ח) היה בימי אסתר, שהסכים הקב"ה לכלותם, לולי שעשה בעבור רחמיו, לכן העלו שם המגילה על שם אסתר, להיות שמה לזיכרון לבני ישראל ההסתר פנים שהיה בעבור החטא, ובזכרם מה החטא גורם לא יוסיפו לחטוא.

16. מדוע לא היה כלי זמר בסעודת אחשוורוש?

לעשות כן, אבל הדברים שהם נמצאים בכל הסעודות של המלכים לא הוצרך להזכירם כאן, ולפי זה אתי שפיר: למה לא הזכיר המאכלים שהאכלים, ועפ"י אתי שפיר לפי שלא היה באכילה שינוי חדש מה שלא היה בסעודת מלכים בדרושים נחמדים. אחרים לכן לא הזכירם. ועוד תרצו ביוסף לקח (אסתר א' ו) והמהר"ם שיף (סוף חולין): הסעודה היה בלא אונס שלא להעביר ישראל על דתם באונס רק מרצונם הטוב, וכמו שכתוב לעשות כרצון איש ואיש כרצון מרדכי והמן, ואומרת הגמרא במסכת גיטין (דף ז' ע"א) שישאל גזרו על עצמן מיום החורבן בשיר לא ישתו יין, ואם היו שם כלי זמר לא יבואו ישראל על המשתה. ובספר ילקוט מעם לועז אסתר (עמוד כז) מתרץ: שיש אנשים המתעמקים בנגינה ומאבדים חושיהם הארציים וכמעט שאינם יודעים באיזה מקום הם נמצאים, ויש אנשים השוקעים בשינה ובחלומות וגופותיהם דומים כאילו הסתלקה מהם הנשמה, והרי הם כתינוקות המוטלים בעריסה ואמותיהם מזמרות להם אגב נענוע שיר ונגון והם נרדמים, וכיון שרצה אחשוורוש שיאכלו וישתו ויעברו על התורה לכן לא הביא מנגינים.

17. למה ציווה מרדכי את אסתר המלכה שלא תאמר את מולדתה והרי היא יכולה רק להרוויח מזה?

בספר ראשון לציון לבעל האור החיים הקדוש מובא: שכאשר ראה מרדכי שנלקחה אסתר למלכות והנה ידוע הוא שבאותו זמן היו ישראל שבים וקלי הערך וחש מרדכי לכבוד אסתר שלא תתבזה בעיני אחשוורוש מצד גריעותה להיותה מבני השביה. ועוד מובא בספר ראשון לציון לבעל האור החיים הקדוש: שמרדכי רצה להעלים את הקירבה המשפחתית שלו עם אסתר כדי שידע מכל אשר יעשה לה כמו שדרשו רז"ל שלא יעשו לה מכשפות וכדומה, ואם ידעו מולדתה וקרוב אליה האיש מרדכי אז יחדלו מלדבר לפניו דבר הנוגע לאסתר, ובזה ידוייק סמיכות הכתוב שאחר זה אומר ובכל יום ויום כוי דבמה שצווה לה אשר לא תגיד בזה היה יכול לדעת מה יעשה בה כי לא ידעו מה הוא לה כי העבדים אשר הביאו לאסתר מבית אביה להיותם

קושיית הירושלמי, וז"ל: מיהו בלאו הכי יש לומר דמתניתין מיירי בקריאה דלילה, דבלילה ודאי מותר במלאכה לכו"ע דימי משתה ושמחה כתיב, דומיה דשמחה ומשתה שאינם נוהגים בלילה מהאי טעמא. וכן במשך חכמה למגילת אסתר על הפסוק "על כן היהודים" כתב וז"ל: ודע דהגמרא במסכת מגילה (דף ה) שקיל וטרי אם פורים אסור במלאכה,

יש לחקור האם מותר להתפלל בתחפושות בפורים.

הנה הגר"ש וואזנר זצוק"ל בספרו שו"ת שבט הלוי (חלק י' סימן י"ח) נשאל בענין אשר הרבה נוהגים בתחפושות בפורים החלפת בגדים כגון ליטאי עם שטריימל או להיפך אם מותר להתפלל בזה תפלת מנחה או מעריב, על פי המבואר בדברי מרן בשולחן ערוך (או"ח ס"י צ"א) שצריך לעמוד בתפלה כדרך שעומד לפני אנשים חשובים.

יש להקשות: מדוע נקראת המגילה מגילת אסתר על שם אסתר המלכה ולא מגילת מרדכי על שם מרדכי הצדיק, הרי גם מרדכי כתב את המגילה כמו דכתיב (אסתר ט' כ"ט) "ותכתוב אסתר המלכה ומרדכי היהודי את כל תוקף לקיים", אם כן מדוע אינה נקרא על שמו?

וכתב המהרי"א (פרשת ואתחנן בד"ה ממרן אבי): לכן נקראת מגילת אסתר ולא מגילת מרדכי, משום שאסתר מסרה נפשה על הצלת ישראל, ונכנסה אל המלך אשר לא כדת, לכן נקראת על שמה, וזה מה שנאמר בגמרא במסכת מגילה (דף ז' ע"א) ששלחה אסתר לחכמים קבעוני לדורות, פירש רש"י ליום טוב, ולקרייה להיות לי לשם.

ורבי יהונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש הקשה על כך: הרי גם מרדכי מסר נפשו שלא השתחוה להמן, אם כן מדוע אינו נקרא על שמו. ומתריך: על פי מה שכתבו המפרשים טעם למה לא נכתב בתורה ענין הנס מאברהם שניצל מכבשן אש בימי נמרוד ובא בתורה רק ברמז, ותרצו כי אין ללמוד הימנו, כי שלא כדון עשה שהכניס עצמו לזה לשבר צלמי עכו"ם, ועל ידי כן קרה לו נפילת הכבשן, ודי שלא היה עובד עבודה זרה, ואם כן אף במרדכי מה הכניסתו לתגר זו, להתגרות בהמן, היה לו להחביא עצמו בראותו המן מרחוק, ולפי זה אין מסירות נפש מרדכי כל

יש להקשות: מדוע לא היה כלי זמר בסעודת אחשוורוש, הרי כלי זמר הוא דבר שיש בכל סעודה ובפרט בסעודת מלכים, וליכא למימר שהיה שאם תאמר כך מדוע זה לא הוזכר במגילה כמו שזכר שאר הדברים כמו המיטות?

המהר"ם ערמה, ומהר"ם שיף בגמרא במסכת חולין (בדרושים נחמדים) תרצו: שבעיני נגינה אין כל דעות בני אדם שוות, החביב על זה אינו אהוב על חברו, והנגינה נשמעת בעל כרחו של האדם שאי אפשר לאטום את האוזן, ואחשוורוש היה רוצה לשמח את כל אורחיו לכן לא הביא שום כלי זמר, מה שאין כן בשאר דברים כל אחד היה יכול לברור מה שרוצה.

וביוסף לקח (אסתר א' ו), ובמהר"ם שיף (סוף חולין) תרצו: שאין ספק שהיה שם כל מיני זמר ושיר, ומי שלא היה חפץ לשמוע בטלה דעתו אצל כל אדם, ומה שהקשה למהר"ם עראמה מדוע לא הזכירו, נראה לתרץ שלפי היות הניגונים וכלי זמרים נמצאים בכל סעודות המלכים אין גם אחד שלא יתנהג בהם, לפי זה לא הזכירם כי לא הזכיר פה רק הדברים שעשה אחשוורוש בענין המשתה הזה, ממה שלא קידם לו שום מלך

"לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה כי מרדכי צווה עליה אשר לא תגיד" (ב' י).

יש להקשות: מדוע ציווה מרדכי את אסתר המלכה שלא תאמר את מולדתה והרי הייתה יכולה להרוויח מזה שהרי אף אחד לא ירצה להתעסק לא איתה ולא עם כל היהודים?

הילקוט שמעוני מתרץ: שהטעם למה מרדכי צווה עליה אשר לא תגיד, שהיה בורח מן הגדולה, שהיה המלך אומר לאסתר בת מי את אצל מי גדלת ואעשה אותם גדולים מלכים ושלטונים, אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה בורח מן הגדולה חייך שאני מגדלך.

רש"י במגילת אסתר מבאר: כדי שיאמרו שהיא ממשפחה בזויה וישלחוה שאם ידעו שהיא ממשפחת שאול המלך היו מחזיקים בה.

מולדתה על כל השרים ותשפיל אחרים או אולי יהיו יראים כיון שהמלכה מן היהודים תהיה המלכה שונאה את אשר אינה מן אומתה ותהיה מסיתה את המלך עליהם ובוודאי הם חפצים יותר לעשות מלכה מן אומה שלהם ובשביל כך יהיו חושבים להפיל את אסתר בכמה דברים של לשר הרע עד שיהיה נעשה לה כמו שנעשה לושתו ולכך צווה עליה כי לא תגיד את עמה ואת מולדתה.

רבי יהונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש כתב: ע"פ מה דאיתא בגמרא במסכת פסחים (דף פ"ז ע"ב) ואמר רבי אלעזר לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, וכל זמן שאין הגרים מתלקטים אינם נגאלים, ואמרינן בגמ' יבמות כ"ד עמוד ב' שאין מקבלין גרים בימי מרדכי ואסתר, שכל זמן שישיראל במעלת זמנית יש לחוש שגרים הם מתגיירים לשם מעלה זמנית ולא לשם שמים, לכך צווה על אסתר אשר לא תגיד עמה ומולדתה דאם תגיד יגיעו ישראל לגדולה ע"י אסתר המלכה כראוי לעם המלכה אשר נפש המלך קשורה בנפשה, וא"כ לא היה אפשר לגייר גרים כי לשם קורבה יתכוונו לכך ציווה לאסתר אשר לא תגיד כדי שיתגיירו גרים ואח"כ כאשר נתגדל מרדכי ואסתר היה רעה לישראל כי לא יהיה סיפק לקבל גרים אבל מחסד ה' שרבים מתייהדים מעצמם וקיבלו גירות וא"כ היה זה סיבה לקירוב הגאולה.

מבקשים כל נערה ומקבצים ומוסרים ביד היגי והיגי לא היה יודע משפחת כל בתולה ובתולה.

בספר כד הקמח (פורים) מבואר: שמה שמרדכי צווה עליה כן כדי שתשמור תורת הש"י בסתר שלא תאכל נבלות ותשמור השבתות ולא ירגישו המשרתים כי אם היה יודע המלך שמא יכריחנה בכך כי בעל כורחך נתפשה.

החיד"א בספרו חומת אנך על מגילת אסתר (פרק ב') מביא בשם הרב זרע ברך (ח"ג דף י"ב): מפני שהייתה מכנסת שידה במקומה, ואחשוורוש לא היה מדבר עם אסתר שאינה בת מלכים ולכן הייתה יכולה להכניס שידה במקומה, כי הנה אמרו רז"ל שצריך לדבר עם אשתו שמא תתחלף בשידה משמע שאין לה רשות לשנות הקול כאשתו, ולכן בתחילה לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה דכיון דלא ידע שהיא בת מלכים אין מדבר עמה ויכולה להחליף שידה במקומה, ולכן בסוף כשהלכה לבטל גורת המן היא מוכרחת להגיד שהיא ישראלית מזרע שאול המלך, וכיון שהייתה בת מלכים ידבר עמה ושוב אינה יכולה להכניס שידה שאין לה רשות לשנות הקול ומוכרחת להיות היא עצמה עמו כדי לדבר לו, ולכן אמרה ובכן אבא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי ותהיה אסורה למרדכי.

המהר"ל בספרו אור חדש (אסתר פרק ב') מבאר: כי אם הייתה מגדת עמה ומולדתה היה מרדכי חושש שיהיו יראים האומות שהמלכה תגדל

ביום הפורים חכמים אפרו: כל עי שפויט יד נותנים לו עבלי לישאול או לחקור אם יש לו או כפה יש לו. ואם בבני אדם עדובר על אחת כפה וכפה כשעדובר בעלך עלכי הפלכים הקב"ה עכשיו זה הזמן לבקש עטנו כל עה שאנו רק רוצים: היום הוא לא שואל עה עשית? אם עגיע לך? עה שנשאר לך הוא רק שתבקש ובעה" תקבל הכול!!!!

18. איך היה מותר למרדכי להסתפר על ידי המן?

עוד מתרץ בספר גבול בנימין: על פי שיטת התוספת בגמרא במסכת עבודה זרה (דף כ"ט ע"א) דדווקא בתער דשכיח ביה הזיקא בקל, אסור להסתפר אצל נכרי, אבל במספרים לא שכיח בהו הזיקא מותר להסתפר על ידי נכרי לכולי עלמא אם יש עמו אחר, לפי זה אתי שפיר דהרי כאן סיפר אותו במספריים כמו שמבואר בגמרא לכן לא היה איסור למרדכי להסתפר על ידי המן.

ועוד נראה לומר: על פי מה שמבואר בראשונים (עיין רש"י בגמרא במסכת ע"ז דף כ"ז ע"א) דטעם האיסור להסתפר על ידי גוי הוא מחשש שמא יהרוג את ישראל, ולפי זה נראה שלגבי המן זה לא שייך, שהרי אחשוורוש ציווה עליו לספר את מרדכי ולרחוץ אותו, אם כן היה לו אימת המלכות, לכן לא שייך הגזירה לכן היה מותר למרדכי להסתפר.

ועוד נראה לומר: על פי מה שמבואר בדברי מרן בשולחן ערו (יו"ד סימן קנ"ז) שלאדם חשוב מותר להסתפר, ומאחר ומרדכי היה אדם חשוב לכן היה לו מותר להסתפר על ידי המן.

י"ויקח המן את הלבוש ואת הסוס" (מגילת אסתר ו' י"א).

הנה איתא בגמרא במסכת מגילה (דף ט"ז ע"א) שהמן אמר למרדכי שילבש את בגדי המלוכה וירכב על הסוס של המלך, אמר ליה מרדכי שאינו יכול להלביש את הבגדים עד שיתספר קודם משום דאינו דרך ארץ להלביש בגדי המלכות כשאינו מסופר, וציוותה אסתר לכל הספרים של העיר שושן שלא יעבדו, ולא היה להמן ברירה אחרת והוא סיפר את מרדכי.

יש להקשות: איך היה מותר למרדכי להסתפר מהמן, הרי איתא במשנה במסכת עבודה זרה (כ"ז) אין מסתפרין על ידי העכו"ם דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים: ברשות הרבים מותר אבל לא בינו לבינו, אם כן יש להבין איך היה מותר למרדכי לעבור על זה?

בספר גבול בנימין על מסכת מגילה (דף ט"ז) מובא באסיפת זקנים מתרץ: על פי מה דאיתא במשנה שם דרבנן סבירא ליה דברשות הרבים מותר להסתפר, לפי זה אתי שפיר דכאן הסתפר מרדכי ליד כמה אנשים, לכן לא היה איסור.

19. מדוע עשה המן עץ גבוה חמישים אמה הרי למעלה מעשרים אמה לא שלטא בה עינא?

יוכלו לו, ולכן עשו העץ בלתייהם כן בחשוב ולולי ה' היה לו נלכד בשחיתותם.

רבי יהונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש (חלק ב' עמוד קכ"ג) מבאר: על פי מה דאיתא במשנה במסכת בבא בתרא (דף כ"ה ע"א) מרחיקין את הקברות מן העיר חמישים אמה, ופרש רש"י משום ריח רע, והנה המן ביקש להרג למרדכי בתוך העיר, ולכך עשה עץ שגובהו חמישים אמה.

ולפי זה מבאר דבר נפלא: דהנה איתא בגמרא במסכת מגילה (דף ט"ז ע"א) על הפסוק במגילת אסתר "אשר הכין לו" תנא לו הכין, וצריך ביאור, מנא לן שלו הכין? אלא דאיתא בילקוט ראובני פרשת אמור צדיקים אף במוותם אין להם ריח רע, אדרבא מעלים ריח כבשמים, ולכך אילו היה בשביל מרדכי, לא היה צריך שיהיה עץ גבוה כל כך, אלא רק הואיל והיה העץ מיועד להמן הרשע, לכך הוצרך לגובה הזה, וזו היא כוונת הגמרא: לו הכין, דלמרדכי אין צריך להכין עץ גבוה כל כך, אלא על כורחך, הצטרך לעשות עץ גבוה חמישים אמה, מאחר שהוא יהיה הנתלה, וצריך להרחיק את הנבלות, והקברות, חמישים אמה מן העיר.

20. מדוע מותר לקרוא את המגילה מיושב?

בפורים, ורב נחמן אמר דקריאת המגילה זו ההלל, אם כן איך מותר לאמרו מיושב, והרי כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן תכ"ב ס"ק ח') דהלל צריך לאמרו מעומד?

איתא במשנה במסכת מגילה (דף כ"א ע"א) הקורא את המגילה עומד או יושב איך שרוצה.

והקשה בשו"ת חתם סופר (או"ח סימן נ"א): מהא דאמרינן בגמרא במסכת מגילה (דף י"ד ע"א) דיש שלושה טעמים, מדוע אין אומרים הלל

והגרצ"פ פראנק זצ"ל בספרו שו"ת הר צבי (או"ח סימן ק"ל) מתרץ: דבע"כ צריך לומר דאין הכונה לומר שמקרא מגילה הוא דומיה דהלל ממש, דהא חיוב הלל היא רק ביום, ומגילה קרינן בין ביום ובין בלילה, חזינן דלא הוא דומיה ממש דהלל, לכן מותר נמי לשבת.

21. האם אפשר לקיים מצות משלוח מנות כששולח ספרים לחברו בפורים?

יתכן שיצא, כיון דתנן באבות (פ"ג מ"ג) שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו מזבחי מתים.

וכ"ק מרן בעל השפע חיים בהקדשה שכתב לחתנו נדפס בשפע חיים מכתבי תורה (סימן נ"ח) כתב הרי זה בכי יותן למצות משלוח מנות איש לרעהו, הגם שאני מסופק אם מקיימים בזה, דבעינן מידי אכילה תרומת הדשן (סימן ק"א) אך לפי מה שעורר באשל אברהם מבוטשאטש, שבתורה דכתיב ביה תהלים (ס"ג ו) "כמו חלב ודשן תשבוע נפשי" יכולים לקיים בזה פת שחרית.

ולענין הלכה: מסתבר דאינו יוצא כיון שכתב המשנה ברורה (סימן תרצ"ה סק"כ) דבעינן שיהיה מין אוכל המבושל ולא בשר חי, דמשלוח מנות הראוי מיד לאכילה משמע, וי"א דכיון שהוא שחוט וראוי להתבשל מיד שרי, ומשמע ש"ש שאין יוצאים בדברי תורה, אלא שיתכן שאלה שמוסיפים למשלוח מנות, גם ספר, או מכתב עם חידושי תורה, יש בזה טעם לשבח.

הנה האור החיים הקדוש בספרו ראשון לציון על הגמרא במסכת מגילה (דף כ"א ע"א) כתב: דמה החידוש שאפשר לקרוא את המגילה מיושב, ותיירץ כיון דקריאת המגילה זה ההלל הו"א כשם שהלל בעי מעומד, הוא הדין מגילה ג"כ בעי מעומד, קמ"ל שמגילה אפשר בישיבה, ואכתי צריך ביאור מדוע באמת מותר לקרוא בישיבה כיון דהוא הלל?

יש לחקור מי שנמצא במקום שאין לו משלוח מנות, ויש לו ספרים, או יש לו חידושי תורה האם ישלחם לחברו וישמח את לבו, ויצא בו ידי חובה, או שמא צריך דווקא מיני מאכל או משתה.

הנה בספר מנות הלוי בפתיחה כתב ששולח את הספר מנות הלוי שי לחותנו, וקרא שמו מנות הלוי כדי וכהלכה שתי מנות לאדם אחד. וכן כתב הרמ"א בספר מחיר היין בחתימת ספר שלחתי בימי הפורים למנה לאבי ישראל. וכן כתב מה"א אסאד בספרו שו"ת יהודה יעלה (או"ח סימן ר"ו) ויקבל נא ממני גרגיר זה במקום משלוח מנות איש לרעהו. אולם יתכן שכל זה לא כתבו אלא במליצה, ולא להלכה שיצאו בזה משלוח מנות.

ובספר קרבן תודה על מגילה (חידושי דינים סק"ה) מסתפק בזה וכתב שיתכן שיצא, דהתורה הקדושה נדמה לאכילה ושתייה, כמו שכתוב "לכו לחמו בלחמי, ושתיו ביין מסכתי", וגם שמחת הלב איכא כי "פקודי ה' ישרים משמחי לב".

ובספר שו"ת בני שמעיה (סימן כ"ה) כתב שיתכן שאף לתרומת הדשן (סימן ק"א) הסובר דטעם משלוח מנות הוא כדי לספק צרכי הסעודה,

22. האם בסעודת פורים יש חיוב לאכול פת?

בבוקר, ולא הויה ליה להתבטל בחנם, כללו של דבר פשוט וידוע מאד הוא שכל מקום שנאמר סעודה אינה אלא בפת, ואין קביעות אלא בפת גמור.

ובשו"ת מהר"ם שיק (אורח חיים סימן ש"מ) נמי תמה על המגן אברהם: והא ישמחה' כתיב ביה, וגם לעיל סימן קפ"ח סעיף ז' פסקינן דבעינן פת משום שמחה. ומתיר: דאפשר דהמגן אברהם סבירה ליה דלא כלשון הרא"ש דילפינן פת מלשון שמחה, אלא ילפינן משבת דכתיב: "אכלוהו היום כי שבת היום" (שמות ט"ז כ"ה), ועל זה יש אומרים דילפינן מזה דשלוש סעודות הוי דאורייתא, ויעיין טורי זהב הלכות חנוכה (סימן תרע"ח ס"ק ב) שכתב דשלוש סעודות גם כן דאורייתא ופת בעינן כדאיתא בסימן עדי"ר עכ"ל, ובמגן אברהם (סימן רצ"א ס"ק א) כתב דבעינן יותר מכביצה. ואם כן אפשר דיום טוב ילפינן משבת, כיון דיום טוב איקרי שבת, ולכך צריך לאכול פת ביום טוב, ואם כן כיון דיום טוב לא קבלו עליהו, אם כן לא צריך פת אלא מצד מנהג, ומשום הכי אין מחזירים אותו, ושפיר כתב המגן אברהם.

ולענין הלכה: כתב בשו"ת שבת הלוי (חלק א' סימן ר"ה) דע"פ מה שכתב ברא"ש (פ"ז דברכות סימן כ"ג) בשם מהר"י דחיוב אכילת פת ביום טוב הוא משום שמחה, אם כן לכאורה בפורים נמי דמשתה ושמחה כתיב, עיין שו"ת דברי יציב חלק (יורה דעה סימן קס"ג ס"ק ב), ועיין בשער הציון (סימן תרצ"ה ס"ק ד) שנמי לא הכריע שחייב לאכול פת רק כתב דיש שיטה שבעינן, ועיין בדברי התוספות בגמרא במסכת ברכות (דף ל"ח ע"א).

23. המזמין את חברו לסעודת פורים בביתו האם קיים בזה גם מצות משלוח מנות?

זו אם כן השני לא היה מקיים משלוח מנות באותו פורים וכן השני בפורים הבא אם כן מאי קאמר בסוף דבריו אם כן מאי אתא לאשמעינן דסגי אשמעינן דהאחד יוצא במה שחברו אכל עמו ולכן אין לדחות דברי רש"י מכח קושייתו.

המגן אברהם (סימן תרצ"ה ס"ק י"ב) כתב: ונראה לי דמי שאוכל על שלחן חברו ולא הכין לו כלום פטור משלוח מנות, וכן משמע קצת ברש"י גבי מחלפי סעודתייהו להדדי ומ"מ צ"ע וטוב להחמיר.

הפרי חדש (או"ח סימן תרצ"ה סעיף ד') כתב שכונת רש"י לאשמעינן, שאותו ששולח הסעודה היה מיפטר ממשלוח מנות אף על פי שהיה הולך ואוכל שם עם חברו, אבל חברו ודאי דלא מיפטר בהכי.

הב"ח מתרץ דסבירא לרש"י דכיון דטעם משלוח מנות הוא כדי שיהא שש ושמח עם אוהביו, ולהשכיך אהבה ואחוהה שלום ורעות, ה"ה אם אוכלים ביחד.

ובחידושי אנשי (שם) כתב: דבאמת היו משלחין מנות בלא"ה, ואתא הש"ס לאשמעינן דעבדי הכי, כדי להרבות שמחה ורעות, שלא יהא כל אחד שמח

כתוב במגילת אסתר לעשות אותם ימי משתה ושמחה. ויש לחקור האם יש חיוב לאכול פת בפורים או דילמא אין חיוב לאכול פת.

הנה המגן אברהם (סימן תרצ"ה ס"ק ט) כתב דמי ששכח לומר על הנסים בברכת המזון אין מחזירים אותו כי לא מצינו שחייב לאכול פת בפורים ומצי למפטר נפשיה בשאר מיני מטעמים, ולכן בנדון זה שאכל כבר פשיטא דאין להחזירו ולחוש לספק ברכה לבטלה.

וכן כתב בברכי יוסף (אורח חיים סימן תרצ"ה ס"ק א): מובא בשערי תשובה שם מביא בשם קדוש אחד דאם עשה סעודה פורים בלא לחם יצא.

אבל היעב"ץ בספרו מור וקציעה (סימן תרצ"ה) תמה על המגן אברהם: וז"ל דבר זה אי אפשר לשמוע כלל לעני"ד, דכיון דכתיב ימי משתה ושמחה, ובעינן סעודה קבועה לא סגי בלא פת, וכבר פירש"י במגלה כל המשתה נקראת ע"ש הלחם, כמו עבד לחם רב, מדוע לא בא בן ישי אל הלחם, וכלום יש סעודה בלא לחם, ואמרו ב"ר (מ"ח י"א) מן התניין מצינו רפתא סעודתא דלבא, הרי שלזה נקראת סעודה בעצם, וזה פשוט מאד עד שאין צורך כלל לסיוע ראייה, ותמה בעצמך מה היא הסעודה שחרדו עליה כל החרדה ואמרו שאם אכלה בלילה לא יצא ידי חובה, ורבנן דלא אתו לבי מדרשה משום דטרידי בסעודת פורים, הרי שביטלו בית המדרש מפניה, ואם יוצאים בטעמיה בעלמא, הלא יוכלו לפטור עצמן שלא לבטל בית המדרש ותלמוד תורה, ועוד, הלא בוודאי כבר טעמו בשחר, ולא עמדו אליבא ריקנא עד דנגה וכדאמרין בגמרא במסכת סוכה (דף כ"ו ע"א) כדטעים בר בי רב בצפרה, ואם כן כבר יצאו ידי חובה

איתא בגמרא במסכת מגילה (דף ז' עמוד ב' אביי בר אבין ורבי חנינא בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי.

ופירש הר"ן (ג' ד"ה גמ'): לא היה לאחד מהם כדי שיוכל לשלוח לחברו ולהשאיר לעצמו ולפיכך שולחים כל אחד סעודתם זה לזה כדי לאכול סעודת פורים ולקיים מצות משלוח מנות.

ואילו רש"י פירש מחלפי סעודתייהו זה אוכל עם זה בפורים של שנה זו ובשנייה סועד חברו עמו.

והקשה מרן בבית יוסף (סימן תרצ"ה) בסופו על שיטת רש"י: וז"ל וקשה לי על דבריו דאם כן לא היו מקיימים משלוח מנות איש לרעהו, ואם תאמר שהיו שולחים מנות איש לרעהו אם כן מאי אתא לאשמעינן.

הדרכי משה הקצר (או"ח סימן תרצ"ה אות ז') תמה על קושיית מרן הבית יוסף וז"ל: ואיני יודע מאי קשיא למר דאף אי סבירא ליה משלוח מנות איש לרעהו הוא דוקא ובעי שילוח ממש ולכן אם אוכל עם חברו אינו יוצא, מכל מקום אין זו קושיא דאפשר דרש"י סבירא ליה דמשלוח לאו דוקא אלא הוא הדין אם אוכל עם חברו דמאי שנא אם אוכל עמו בביתו או ששלח אליו, ואי קשיא ליה דאם אחד היה אוכל עם חברו בשנה

שזימן אחד חברו וקמ"ל דיוצא בזה, או כמו שכתב הלחם משנה והמגן אברהם (בסימן תרצ"ה אות י"ב) שכתבו מי שלא הכין לו ואוכל על שלחן חברו א"צ וכ"מ מרש"י וכוונתו דהשני איך יצא אלא הואיל ולא הכין לו אין חוב עליו וכבר התבאר דברי הלח"מ, גם אם מצוי ב' בעיר לקנות צריך לקנות ולקיים מצות משלוח מנות כי הוא מכלל מ"ע מד"ס כמו קריאת המגילה גם הוא ז"ל והניח בצ"ע.

השפת אמת בגמרא במסכת מגילה (דף ז' ע"ב) כתב פשוט נפלא מהו החידוש שהאמוראים החליפו את הסעודות בניהם: וז"ל יש לומר נמי שהיו אחים סמוכין על שלחן אביהם וקמ"ל דאע"ג דאורח אסור ליתן סעודתו במתנה לאחר דבעה"ב יהיב ליה למיכל ולא למיתביה לאחרני מ"מ להחליף סעודתה אהדי שרי, ולפי"ז אפשר דצריך להתנות לשלוח לו גם הוא כדמשמע לשון מחלפי, מיהו צ"ע במתנה כן בפירוש אם יוצאין בו דין מנות, ולכן נראה דלאו דווקא שהתנה כן אלא ידיע שישלח לו גם הוא וסמך על זה.

בביתו לבדו, וכתב דמזה נשתרבב המנהג שהולכין בחבורות מרעין מבית לבית ואוכלין ושותין, ובאמת הכי איתא כבר ברש"י, על הפסוק "משפחה ומשפחה" "מתאספין יחד ואוכלין ושותין יחד".

הפרי מגדים בספרו ראש יוסף בגמרא במסכת מגילה (דף ז' ע"ב) על דברי הגמרא כתב: שכל הפוסקים מפרשים זה שולח סעודתו לזה וחברו להיפוך ושניהם יוצאים וכן סתם מרן בשולחן ערוך (סימן תרצ"ה) אבל רש"י מפרש בשנה זו אוכל זה עם זה כו' ומרן הבית יוסף הקשה דא"כ לא היו מקיימין

משלוח מנות ועיין בד"מ אות ד' ובלח"מ הבין קושיות הב"י דהשני לא היה מקיים משלוח מנות ויש נ"מ טובא דלפי הבנת ד"מ מתחלה בב"י סובר הב"י דבעינן דוקא שישלח לביתו המנות הא מזמנו תוך ביתו אין יוצא מה שאוכל על שלחנו במשלוח מנות. והלחם משנה תירץ ששניהם היו יוצאים כי אחד מקנה סעודתו לחברו ויוצא ואח"כ אוכל עם חברו יוצא גם חברו יע"ש ולא רצה רש"י לפרש פשוט מחלפי סעודתייהו אהדי דא"כ מה קמ"ל פשיטא דזה הוה משלוח מנות, ולכן הוא מפרש

הפסוק של פורים הוא, שלפירות שאנו לא עסוגלים לראות את האלוקים, אלוקים נעצא איתנו כאן בעולם בכל רגע ורגע, לפעמים הוא הולך איתנו יד ביד, לפעמים הוא ערים אותנו על כתפיו, גם כאשר הדברים נראים גרוע, גם כאשר הדברים נראים חסרי סיכוי, גם כאשר אנחנו סובלים, גם כאשר אנו רואים את החושך ופעם לא את האור בקצה העננה, בדרך עלוזה ונסתרת הכול לטובה! והכול בגלל שפאחורי הקלעים, עומד אלוקים גופל חסד, אשר עכונן את האירועים לטובתנו. זהו הזמן ליצאת בריקוד סוער ולהודות שיזכינו שישי לנו אבא שכזה.

24. אדם ששולח משלוח מנות לחברו בעילום שם ולכן המקבל יודע מי שלחו האם יצא ידי חובה?

דאמר רבי חנינא היכי דמי מצות צדקה שאינו יודע ממי נטלה כדי שלא לבייש, אבל לטעם שתיקנו משלוח מנות כדי להרבות אחווה ורעות, וכן משמע לשון איש לרעהו, בוודאי אינו יוצא כשאין המקבל יודע מי המשלח, דאין שלוח כזה דרך חיבה ורעות ואינו מקרב לבבות, וכיון שהחזקנו דינו של הרמ"א דיוצא כשאין מקבל המשלח מנות, ובע"כ משום דעיקר הטעם להרבות אחווה ורעות, ולכן אע"פ שאין מקבלו, מכל מקום אוהב את חברו שרצה לתת לו, אם כן ממילא לגבי שאלה שלנו אינו יוצא ידי חובתו, לכן צריכים להיזהר כששולחים שיכתבו פתק ברור מי השולח.

יש לחקור השולח משלוח מנות לחברו האם צריך להודיע למקבל שידע ממי קבלו.

הנה בשו"ת כתב סופר (או"ח סימן קמ"א ד"ה מה שנסתפקת) וכן באמרי אמת תלמיד הרבי מקוצק כתב וז"ל: מה שנסתפקת מי ששולח מנות לרעהו ואין המקבל יודע מי שלח לו אם יוצא המשלח מצות משלוח מנות, לפום ריהטה נראה דתלוי בטעמים של תקנת מצות משלוח מנות, דלטעם התרומת הדשן דמצוות משלוח מנות כדי למלאות חסרון למי שאין לו סעודת יום טוב, מסתבר דיוצא גם כשאין חברו יודע מי שלח לו, סוף כל סוף הגיע לתכלית המכוון, ויש מצוה ביותר כעין מצות צדקה

25. אדם ששלח לחולה סכרת עוגה למשלוח מנות האם יצא ידי חובה?

מנות, בזה הוא מראה שהוא אוהב אותו וכמים הפנים לפנים כך לב האדם. והראייה דהרי בסימן תרצ"ו נאמר: דאם מי שנשלח לו מוחל יוצא ידי מצוות משלוח מנות, ושם הרי לא נהנה ומכל מקום יוצא ידי חובת משלוח מנות. אם כן לפי דבריו בוודאי שיצא ידי חובת משלוח מנות גם כאשר הוא שולח משלוח מנות לחברו והחבר אינו יכול לאכול את משלוח המנות.

והגרש"י אויערבאך זצוק"ל כתב בספר הליכות שלמה (פורים פרק יט ס"ק יא) פסק שיוצאים ידי חובת משלוח מנות אף במנות שאין המקבל רשאי לאוכלן מטעמי בריאות.

מי ששלח עוגה למשלוח מנות לחולה סוכרת האם יצא ידי חובתו או דיילמא כיון שהשני אינו יכול לאכול אינו יוצא ידי חובתו?.

נראה דתלוי בטעמים של תקנת מצות משלוח מנות, דלטעם התרומת הדשן דמצוות משלוח מנות כדי למלאות חסרון למי שאין לו סעודת יו"ט, מסתבר דאינו יוצא כשחברו אינו יכול לאכול, אבל לטעם המנות הלוי שתיקנו משלוח מנות כדי להרבות אחווה ורעות, וכן משמע לשון איש לרעהו, אפשר דיוצא אף כשהשני אינו יכול לאכול דסוף סוף הרבה אחות ורעות.

והנה בשו"ת מהר"ם שיי"ק (או"ח סימן שמ"א) כתב: שלפי דעתו העיקר הוא עצם המשלוח מנות והחזקת טובה שחברו רואה שהוא שולח לו

26. מדוע תיקנו חז"ל להשתכר בפורים?

החתם סופר בגמרא במסכת מגילה (דף ז' ע"ב) כתב: כיון שהם נהנו מסעודת אחשוורוש ע"י משתה היין שקלקלו ונשתכרו כמו שכתוב במדרש רבה (אסתר ז' י"ח) לכן תיקנו חז"ל לתקן החטא באותו דבר כמו דאמרינן בגמרא במסכת יומא (דף פ"ו) היכי דמי בעל תשובה באותו מקום ובאותו עבירה.

ובסדר הדורות כתב: שהמן הרשע ביקש להשמיד להרוג ולאבד ולשפוך דם היהודים נעשה ענין קרוב לזה מתוך שמחה עד שנשאר כמתים מושכבים ארצה היום על פורים. ומצד אחר הוא חשב לשפוך דם ואנו נוסיף דם על דמינו.

ובהגהות יד אפרים (או"ח סימן תרצ"ד) כתב: נתפרש לי בחזיון הלילה שהכוונה הוא שיעקר החיוב של המשתה הוא שיהא שרוי בשמחה כדכתיב ויין ישמח לבב אנוש, ומחמת שיהא שרוי בשמחה יהיה חדות ה' מעוזו וייתן תודות והלל לה' על הנס מתוך הרחבת הלב, ועל דרך שאמרו בגמרא במסכת סנהדרין (דף ל"ח ע"א) אגברו חמרא אדרדקי כי היכא דלימרו מילתא.

הנה איתא בגמרא במסכת מגילה (דף ז' ע"ב) חייב אדם לביסומי בפורייה, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

יש להקשות: מה הטעם שתקנו חכמים להשתכר בפורים, מאי שנא משאר מקומות שתקנו לשתות יין, אבל לא תיקנו שישתכרו.

האבודרהם (פורים), וכן באליה רבה מובא בביאור הלכה (או"ח סימן תרצ"ה) הקשה וז"ל ואם תאמר היאך חייבו חכמים להשתכר בפורים, והלא בכמה מקומות בתורה מזכיר שהוא מכשול גדול השכרות כמו נח ולוט; ומתוך ויש לומר מפני שכל הנסים שנעשו לישראל בימי אחשוורוש היו על ידי משתה כי בתכלה נטרדה ושתי מן המלכות על ידי משתה היין שנאמר (אסתר א' י) "ביום השביעי כטוב לב המלך ביין אמר להביא את ושתי", ובאה אסתר תחתיה על ידי משתה שנאמר (שם ב' י"ח) "ויעש המלך משתה גדול לכל שרוי ועבדיו את משתה אסתר", וכן ענין המן ומפלתו על ידי משתה היין היה, ולכן חייבו להשתכר בפורים מפני שבא הנס בעבור משתה היין שעשתה אסתר ועתה יהיה נזכר הנס הגדול בשתיית היין. ויש להעיר על טעם זה, שאם היין בא רק לזכר משתה היין של אחשוורוש, הרי שם לא נשתכרו ומדוע תיקנו להשתכר. נראה לתרץ: כיון דשם היה ריבוי ניסים על ידי היין, תיקנו זכר לנס ריבוי יין.

27. מי שנאנס ולא קרא את המגילה בלילה האם יש לו חיוב לקרות את המגילה ביום פעמיים?

אלא ביום, בשעה שבאים לשמוע קריאת התורה, ואי מגילה אייטיה בתשלומין לשכח ונאנס, מאי ראייה מייתי הרא"ש מבני הכפרים, הא אפשר דבני הכפרים משלמים אותה ביום, דבליה היו אנוסים, אלא משמע דפשיטא להרא"ש דאין תשלומים למגילה, ותצא דינא דאין תשלומים למגילה לשכח ונאנס, שוב אנא לידי תשובות הרב המובהק, הדר לכל חסידיו, מרבנן קדישי אשר בעיר קדשנו ירושלים כמהר"ר יעקב מולכו זללה"ה, ומצאתי שכתב, וז"ל לענין מי שלא קרא בלילה המגילה אם יש לו תשלומים ביום עיין בדין קריאת שמע אם יש לה תשלומים, ועוד דעיקר הוי של יום, כמ"ש התוספות (דף ד' ע"א ד"ה חייב) בהא דאריב"ל חייב לקרותה ביום ולשנותה בלילה, עלץ לבי שכוונתי לדבריו של גדול.

ובשפת אמת במסכת מגילה (דף ד' ע"א) כתב: והיה נלע"ד לפרש כוונת ריב"ל שחייב לקרותה ביום פעם שנית, והיינו דאם לא קרא בלילה צריך לקרות ביום שני פעמים דגם דמקרא ד"יולא יידום" ליכא הוכחה לקרות בלילה וביום אלא לקרותה שני פעמים רק דמקרא דאקרא יומם איכא סמך לקרות ביום ובלילה. ואם כן כאשר לא קרא בלילה צריך לקרות ביום שני פעמים ואתי שפיר לשון לשנותה, אך בספר ברכי יוסף (או"ח סימן תרפ"ז) כתב ראיתי שהביא בשם גדול אחד שרצה לומר דאם לא קרא בלילה חייב לקרות שני פעמים ביום בתורת תשלומים כמו בתפלה דאיכא חיוב תשלומים, ודחה דבריו דאין כאן חיוב תשלומים משום דהלילה גורם, אבל למ"ש אין הלילה גורם כלל רק דלעולם צריך שני קריאות כנ"ל, אבל לא משמע כן בפוסקים.

אייתא בגמרא במסכת מגילה (דף ד' ע"א) אמר רבי יהושע בן לוי חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר: "אלוהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דמיה ליי" (תהלים כ"ב).

יש לחקור מי שנאנס ולא קרא את המגילה בלילה פורים האם יש לו חיוב לקרוא את המגילה פעמיים ביום פורים מדין תשלומים כמו דקימ"ל לגבי תפלה שאם החסיר תפלה אחת דצריך להשלים או דילמא אין צריך להשלים.

הנה הברכי יוסף (אורח חיים סימן תרפ"ז) מובא בשערי תשובה (שם) כתב וז"ל: כד הוינא טליא שאלני הרב כמהר"ם מזרחי זללה"ה הא דקי"ל בגמרא במסכת מגילה (דף ד' ע"א) שחייב לקרות המגילה בלילה ולשנותה ביום, אם שכח לקרות המגילה בלילה, אי נמי נאנס באונס שהיה פטור מן הדין לקרותה בלילה, אם זכר ביום, אי נמי ביום שנשתלק האונס, אם יקרא פעמים ביום לתשלומי לילה, בברכה כדן תפילה. ומסיק הברכי יוסף: בדין קריאת המגילה נראה דאין בה דין תשלומים כלל, אף בטעה או שכח, כל שעבר זמן קריאתה, ולא דמי לתפלה. והביא ראייה: ממה שכתב הפוסקים דמי שלא קרא קריאת שמע ערבית אין צריך להשלים בבוקר שנים עיין בשולחן ערוך (או"ח סימן נ"ח), וכן בית יוסף (או"ח סימן ק"ח) וכן בלבוש וטעמא כמ"ש הרב הלבוש והרב פ"ח דדווקא בתפילה התורה הביאה לו תיקון של תשלומים, לא כן קריאת שמע דתליא בשכיבה וקומה, ולכך אין לה תשלומים, אם כן הוא הדין דמגילה נמי דלאו רחמי, ותקיננו לה ביום ובלילה, כל שעבר זמן קריאתה, אפי' טעה או שכח, ליתא בתשלומין.

עוד יש להביא קצת ראייה: ממה שכתב הרא"ש (פ"ק דמגילה סימן א) דעיקר מצוותה ביום, והכריח זה מבני הכפרים דלא היו קורין המגילה

28. תייר המגיע לארץ ישראל היכן ישהה בפורים בעיר המופקת חומה או בפרזי?

אלא שנראה שבעניינינו אין בזה משום אין מעבירין על המצות, דכיון שהוא עומד עתה ביי"ג באדר, אין עליו עדיין חיוב של קיום המצוה, ויכול לבחור באיזה יום שירצה, ואם יבחר בעיר מוקפת חומה, אין בזה אין מעבירין על המצות, כיון כשיגיע יום י"ד לא חל עליו כלל החיוב, מה שאין כן בנידון הרדב"ז הוא חייב כל יום במצוה להתפלל עם הציבור, ויש בזה משום אין מעבירין.

ונראה שיתכן שזה תלוי במחלוקת ראשונים, דהנה הרמב"ן (הביאו הר"ן דף א ע"א בדפי הרי"ף) כתב: שעיקר נס הפורים היא בערים הפרזים, מאחר דהערים המוקפים היו מוגנים, וכשצוה אחשוורוש להשמיד להרוג ולאבד, היו הפרזים והעיירות שאין להם חומה סביב בספק סכנה גדולה, שלא יעלו עליהם אויבים יותר מן המוקפין חומה, ולשנה הבאה עמדו הפרזים ונהגו מעצמם לעשות י"ד שמחה ומשתה, והעיר שושן עשו גם כן ממחרת בזמן הנס שלהן, אבל הערים המוקפין חומה לא עשו כלום, לפי שלא היה הנס גדול כפרזים, וזהו שכתוב על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה, ולא הוזכרו כאן מוקפים כלל, ולאחר זמן שהאיר הקב"ה עיניהם ושמחו סמך מן התורה, עמד מרדכי ובית דינו וראו דבריהם של פרזים, ושראו הנס הזה לעשות לו זכר לדורות, וקבעו אותו על כל ישראל שכולם היו בספק, וראו להקדים פרזים למוקפין מפני שנסם היה גדול, עכ"ל.

והקשה הר"ן על זה דלמה לא עשו היהודים היושבים בערי חומה משתה ושמחה, הרי היו דרים עם הגויים בתוך העיר, ומפני זה העלה שאדרבא יום ט"ו הוא יותר יקר ונכבד.

ובשו"ת חתם סופר (או"ח סימן קצה) כתב בהסבר הדברים, שהרי ביום המלחמה כתיב 'ואיש לא עמד בפניהם', ואם כן הגויים הדרים בפרזים אין חידוש כ"כ במה שלא עמדו בפניהם, אבל אותם שהיו יכולים להשגב במבצר משגב חומותיהם ואפילו הכי לא עצרו חיל, לזה היה צריך נס יותר גדול. ואם כן לפי דברי הרמב"ן לכאורה עדיף לשהות בערי הפרזות, מה שאין כן לשיטת הר"ן, וצריך עיון. (חש"ח מגילה ב ע"ב).

באחד באדר משמיעים על השקלים

פסק הלכה מספר יחזקאל עובדיה כורמי' של הרב עובדיה יוסף זצ"ל

"מנהג ישראל לתת זכר למחצית השקל וכמו שבזמן בית המקדש מחצית השקל הייתה נספדת כך היום שנותנים לעמ"ל תורה כדמות הכהנים בבית המקדש הם נספדים עלינו."

הנבחרת רבי חיים פלאג':
"מי שנותן זכר למחצית השקל סובטח לו שהוא בן העולם הבא ולא יקרה לו שום פגע רע באותה שנה"

כל ההכנסות קודש לתחזוקת לומדי התורה ובית הפרדש
 ניתן להעביר זכר למחצית השקל במספר זרעונים:
 בנק מרכנתיל דיסקונט 17 סניף 881 מספר השבץ 88088
 bit ניתן לתרום גם בבית למספר מלפון: 052-8144488 או בקופות בית הכנסת

בית הפרדש "בית - יוסף" רחוב קרית יערים 32 גבעתיים
 לפרטים נוספים פנה משרד אג"ת תל אביב

תייר המגיע לא"י ביי"ג באדר, הוא יכול ל שכור חדר במלון בירושלים, והוא יכול גם לשכור חדר במלון בעיר פרוזה. האם יעדיף את הפרוזה כדי להיות זריז במצוות, ולקיים את ימי הפורים ביי"ד?

נאמר בגמרא במסכת מגילה (דף ו ע"ב) שדעת רבי אליעזר ברבי יוסי שפורים בשנה מעוברת הוא באדר ראשון, משום דאין מעבירין על המצות, ואף רבן שמעון בן גמליאל החולק, היינו טעמא משום דמסמך גאולה לגאולה עדיף. אבל משמע שאינו חולק דבהקדמת הזמן יש בזה משום אין מעבירין על המצוות.

לפי זה יוצא לכאורה שתייר שהגיע לארץ ישראל עליו לשכור מלון בעיר פרוזה, וכעין זה כתב הרדב"ז (הו"ד במשנ"ב סימן צ ס"ק כח) שמי שהיה תפוס בבית האסורים, והשר נתן לו רשות לבחור איזה יום שירצה כדי להתפלל עם הציבור, יבחר באותו יום תיכף, ולא יחמיץ המצווה להמתין על יום הכיפורים, או פורים. וגם לפי החכם צבי (סימן קו) שחולק עליו, אין זה אלא כאשר יש במצווה השנייה הידור מצוה, אבל כאן מאי הידור יש.

לאחר מספר שנים של הדפסת והפצת עלון זה בארץ ובחו"ל, פאחד והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות, לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם מאוד את כמות הדפסת והפצת העלונים. מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה בשלמותו ולהפיצו באזור מגורך. ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזיכוי הרבים לבריאות אושר נחת זש"ק ולע"נ קרובים וידידים. המעוניין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים וכל לפנות בטלפון: 052-8144488 ניתן ולהיות שותף בזיכוי הרבים ולתרום בבית בטלפון: 052-8144488